

DIALOG MIĘDZYPOKOLENIOWY PODCZAS „SPOTKAŃ WIGILIJNYCH POD STRZECHĄ”

STOWARZYSZENIE
KOBIECY KARPAT

Realizacja programu
Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne –
wsparcie integracji międzypokoleniowej

Listopad - Grudzień 2022 r.

Zawartość książki:

**relacje z konferencji, sprawozdania z warsztatów, relacja z wycieczki,
fotorelacje z wydarzeń, listy oraz publikacje naukowe.**

„Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi.”

Jan Paweł II

Realizacja programu
Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji
międzypokoleniowej

DIALOG MIĘDZYPOKOLENIOWY PODCZAS „SPOTKAŃ WIGILIJNYCH POD STRZECHĄ”

Zadanie finansowane jest ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki

Listopad - Grudzień 2022 r.

Wstęp

Istotnym elementem misji Stowarzyszenia Kobiety Karpat jest budowanie integracji międzypokoleniowej w zakresie kultury, edukacji oraz działań na rzecz szeroko rozumianej integracji poprzez rozwijanie kontaktów i współpracy między społecznościami.

Wydarzenia, które organizujemy doskonale wpisują się w potrzeby międzypokoleniowości, m. in. budowanie integracji międzypokoleniowej poprzez zawiązanie działań pomiędzy generacjami. Działamy na rzecz promocji społeczeństwa doceniającego wartości i zasoby każdej grupy wiekowej oraz jednostki, rolę młodych i starszych w społeczności, budowania społeczeństwa wiedzy. Przy okazji łączymy tradycję z wyzwaniem współczesnego świata.

Realizowany przez nas projekt w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej, pt. Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą” - to działanie ukierunkowane na zacieśnianie więzi i rozwijanie solidarności międzypokoleniowej za pomocą współdziałania niespokrewnionych osób pochodzących z różnych grup wiekowych.

Realizację projektu rozpoczęliśmy od konferencji promującej projekt 26.11.2022 r. w Sokołowie Małopolskim, następnie odbyły się trzy 5-cio godzinne międzypokoleniowe warsztaty: pierwszy 03.12.2022r. w Sokołowie Małopolskim, drugi 11.12.2022 r. w Horyńcu Zdroju oraz trzeci 13.12.2022r. w Kolbuszowej.

W trakcie projektu odbyła się 5-dniowa, integracyjna, międzypokoleniowa wycieczka od 11.12.2022 r. do 15.12.2022 r. w Karpaty-Beskid Śląski. Zakończeniem projektu była konferencja podsumowująca 19.12.2022 r. w Lubaczowie połączona z galą wolontariatu.

Prezentowana książka jest podsumowaniem projektu pod podobną nazwą. Jest zbiorem relacji z konferencji, sprawozdań z warsztatów, zdjęć, wspomnień, listów oraz publikacji. Projekt został sfinansowany ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Główny redaktor: Krystyna Wróblewska

Korekta: Joanna Majewska-Lasek

Teksty: Krystyna Wróblewska, Teresa Pamuła, dr Beata Kraska, Małgorzata Krzyśko, Joanna Lasek-Majewska, Kazimierz Smolak, Anna Kordys

Fotografie: Andrzej Iskrzycki, zbiory członków Stowarzyszenia Kobiety Karpat

Skład, opracowanie graficzne, projekt okładki: Agnieszka Sopol

Książka została sfinansowana ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki

Wydawca: Stowarzyszenie Kobiety Karpat

26 listopada 2022 r.
Sokołów Małopolski

Konferencja inaugurująca projekt

Prezes Stowarzyszenia „Kobiety Karpat” - Krystyna Wróblewska oraz Skarbnik Stowarzyszenia „Kobiety Karpat” - dr Beata Kraska, uroczystie rozpoczęły realizację projektu, zapraszając znamienitych gości do Sokołowa Małopolskiego na Konferencję inaugurującą projekt: Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą” wsparcie integracji międzypokoleniowej w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej.

Jednym z głównych celów Stowarzyszenia Kobiety Karpat jest budowanie integracji międzypokoleniowej w zakresie kultury i edukacji oraz wspieranie lokalnego środowiska.

Jako organizacja pozarządowa zrealizowałyśmy projekt „Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą”.

Projekt został napisany w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki, pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

Jednym z ważniejszych, a zarazem pierwszym z wydarzeń zrealizowanych w ramach projektu, była inauguracyjna konferencja, która miała miejsce 26 listopada 2022 r. w Miejsko Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Sokołowie Małopolskim.

Inicjatywa została objęta Honorowym Patronatem Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów - Marka Kuchcińskiego, Poseł na sejm RP Teresę Pamulę oraz Senatora RP Stanisława Ożoga.

„Dialog i współpraca międzypokoleniowa są ważne dla dobrego funkcjonowania państwa”
- uważa Krystyna Wróblewska, Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat.

Czytaj więcej na stronie:
<https://radio.rzeszow.pl/wiadomosci/projekt-3>

Tematyka konferencji była skoncentrowana wokół trzech paneli: prawnego, kulturowego oraz społecznego.

I. Panel – Prawny aspekt dialogu międzypokoleniowego prowadził p. Andrzej Kraska, prawnik - Zastępca Dyrektora ARiMR w Rzeszowie. Zani paneliści: dr Ewa Leniart - Wojewoda Podkarpacki; Teresa Pamuła – Poseł na Sejm RP; Stanisław Ożóg - Senator RP; ks. prałat dr Wojciech Pac - proboszcz parafii w Kańczuzie prezentowali różnorodne opinie i poglądy na temat aspektów dotyczących sytuacji seniorów we współczesnym świecie i możliwości stworzenia tradycyjnego dialogu między pokoleniami. Dyskusja nie tylko miała charakter merytoryczny, ale także nawiązywała do osobistych doświadczeń i wspomnień naszych gości.

II. Do drugiego panelu - Kulturalnego aspektu dialogu międzypokoleniowego, zostali zaproszeni kolejni wyjątkowi goście: Radosław Wiatr – Wicewojewoda Podkarpacki; prof. dr hab. Kazimierz Ożóg; - profesor nauk humanistycznych; ks. Jerzy Uchman - Dziekan Dekanatu Sokołów Małopolski proboszcz w Nienadówce; Zofia Radomska członkini Koła Gospodyń Wiejskich z Wólki Niedźwieckiej.

Moderatorem tej debaty była sama Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat - Krystyna Wróblewska, która wprowadziła swoich uczestników w przyjazny klimat debaty, przywołując słowa i cytaty św. Jana Pawła.

III. Trzeci panel - Społeczny aspekt dialogu międzypokoleniowego, wzbudził wiele emocji.

Do debaty zostali zaproszeni przedstawiciele kilku pokoleń oraz różnych zawodów. Niesamowity klimat stworzyli sami

uczestnicy, którymi byli: p. Grażyna Majka - emerytowany nauczyciel; członek Klubu Seniora; ks. Wojciech Chrostowski – wikary parafii w Sokołowie Małopolskim; lekarz medycyny Marta Stelmach - nagrodzona nagrodą „Hipokrates” 2022 r.; Paulina Gielarowska - st. sierżant, opiekun Związku Strzeleckiego „Orlęta” przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Sokołowie Małopolskim. Moderatorem tego panelu była dr Beata Kraska, Skarbnik Stowarzyszenia „Kobiety Karpat”, Zastępca Dyrektora Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Sokołowie Małopolskim.

Konferencja miała nie tylko na celu ukazanie miejsca i pozycji seniorów w odczuciach społeczeństwa, ale przede wszystkim podkreślenie istotnego znaczenia relacji między generacjami, wspieranie integracji i solidarności międzypokoleniowej oraz pokoleniową wymianę wiedzy i doświadczeń. Dlatego do paneli tematycznych zostali zaproszeni przedstawiciele wszystkich poko-

leń, którzy mieli możliwość zaprezentowania własnych stanowisk i wymiany poglądów. Wydarzenie stanowiło wstęp do cyklu trzech spotkań warsztatowych pn. „Wigilia Pod Strzechą”, które nawiązywały do zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia.

Wojewoda Ewa Leniart podziękowała „Kobietom Karpat” za organizację debaty i podkreśliła ponadregionalną rolę Stowarzyszenia:

„Kobiety Karpat aktywizują się nie tylko na terenie naszego województwa i kraju, ale także szukają partnerów na Słowacji, w Rumunii i na Węgrzech. Wierzę głęboko, że ta inicjatywa pobudzi dobre relacje z naszymi sąsiadami, po to – abyśmy mogli docelowo stworzyć program, który będzie specjalnie dedykowany regionom położo-

nym w obszarze Karpat” - powiedziała wojewoda podkarpacki.

Relacje międzypokoleniowe są podstawą funkcjonowania każdego społeczeństwa. Jedną z form tych relacji jest właśnie dialog między generacjami, który stanowi poważne wyzwanie naszej współczesnej rzeczywistości. Tworzy on niejako pomost w komunikacji między osobami reprezentującymi różne pokolenia, przeciwdziałając tym samym marginalizacji czy wykluczeniu pewnych grup społecznych, zwłaszcza najstarszych roczników.

Wydarzenie zostało objęte patronatem medialnym przez RadioVIA oraz Radio Rzeszów.

Konferencja miała charakter naukowo artystyczny. Panele tematyczne zostały uświetnione występami wokально-artystycznymi. Zaraz na początku konferencję otworzył wykład **prof. dr hab. Kazimierza Ożoga** na temat „Dialogu międzypokoleniowego”.

Uczestnicy konferencji mieli okazję usłyszeć oraz podziwiać słynną sopranistkę **Katarzynę Liszcz-Starzec**, która wraz z akompaniatorem **Wojciechem Stysiem** wykonała dwa utwory pt.: Piosenka Broni „Szeźmże strumyk pod jaworem” z II aktu Hrabina Stanisława Moniuszki oraz „Chłopca mego mi zabrali” pieśń Ignacego Jana Paderewskiego.

Po pierwszym panelu usłyszeliśmy trzy utwory. Pierwszy utwór pianistyczny z filmu „Titanic” uczniowie klasy 3 LO w Sokołowie Małopolskim **Maleny Majki**. Kolejne wykonanie **Kamila Sabata**, ucznia Niepaństwowej Szkoły Muzycznej II stopnia – filia w Leżajsku, który zaprezentował na akordeonie utwór pt. „Jean Peyronnin - REINE DE MUSSETTE - Walc Musette” oraz na zakończenie utwór wykonany na pianinie z filmu „Amelia” **Gabrieli Kraski**, uczniowie klasy 8 szkoły podstawowej w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Sokołowie Małopolskim.

Po drugim panelu uczestnicy mieli okazję podziwiać wykonanie wokalne dziewcząt z grupy **VOICES** z MGORiS z Sokołowa Małopolskiego. W grupie IV zaprezentowały się **Ilona Drozd, Nikola Lepianka, Kinga Piekut, Małgorzata Piersiak, Natalia Tęcza**.

Czytaj więcej na stronie:
<https://kurierrzeszowski.pl/2022/11/28/dialog-miedzypokoleniowy-w-sokolowie-malopolskim/>

<https://www.facebook.com/people/Stowarzyszenie-Kobiety-Karpat/100080622490168/>

3 grudnia 2022 r.
Sokołów Małopolski

I spotkanie warsztatowe „Wigilia pod Strzechą”

Spotkanie warsztatowe „Wigilia pod Strzechą”, w ramach projektu pt. Dialog Międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą” zgodnego z programem MEiN pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

„Wigilia pod Strzechą” - to pokoleniowe, artystyczne i gastronomiczne warsztaty, budujące dialog między pokoleniami. Wśród wielu atrakcji: tradycyjne ozdoby bożonarodzeniowe, obrzędy i tradycje Świąt Bożego Narodzenia, przygotowywanie dań wigilijnych oraz konkursy dla najmłodszych.

Działania realizowano w niezwykle scenicznej przygotowanej w Domu Kultury w Sokolowie Małopolskim. Podczas zajęć dzieci z rodzicami, wnuki z babciami oraz chętni członkowie rodzin i sympatycy Stowarzyszenia „Kobiety Karpat” wspólnie wykonywali tradycyjne ozdoby bożonarodzeniowe, wspominali obrzędy i tradycje Świąt Bożego Narodzenia.

3 grudnia 2022 r. Stowarzyszenie Kobiety Karpat z Panią Prezes Stowarzyszenia, **Krystyną Wróblewską** oraz Skarbnikiem, **Panią dr Beatą Kraską** na czele, zainicjowały cykl 5-godzinnych spotkań warsztatowych pt. „Wigilia pod Strzechą”, które odbyły się w ramach projektu - Dialog Międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą” - zgodnego z programem MEiN pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

Plakat promujący warsztaty

Największą atrakcją było projektowanie autorskich choinek oraz ozdabianie pierniczek. Nie zabrakło również konkursów, piosenek i oczywiście nagród dla tych najmłodszych. Dziękujemy wszystkim, którzy zaangażowali się w to wspiane przedsięwzięcie.

W warsztatach uczestniczyli: Koło Gospodyń Wiejskich z Wólki Niedźwiedzkiej, Klub Seniora z Sokolowa Małopolskiego, Organizacja Orłąt Związku Strzeleckiego z Panią **Pauliną Gielarowską** na czele, seniorzy oraz wnuczka.

Dziękujemy za wsparcie i obecność: Pani **Teresie Pamule**, Posłanki na Sejm RP, Panu **Karolowi Ożogowi**, Radnemu Sejmiku Województwa Podkarpackiego, ks. **Józefowi Fila**, Proboszczowi Parafii Trzeboś, Panu **Andrzejowi Krasce**, Zastępcy Dyrektora ARiMR w Rzeszowie, Pani **Zofii Ożóg**, Przewodniczącej Koła Gospodyń Wiejskich z Wólki Niedźwiedzkiej oraz Pani **Grażynie Majce** z Klubu Seniora.

Dziękujemy również Pani **Edycie i Teresie Płoszaj** za przygotowanie materiałów warsztatowych, zaś Pani Dyrektor MGOKSiR, **Agacie Dec** za udostępnienie przyjaznej przestrzeni. Pyszne wyroby w formie nagród przygotowała **Pani Anna Kieplin** „Domowe Smaki”, natomiast Caritas Archidiecezji Przemyskiej zadbał o catering i ciepły posiłek dla każdego uczestnika.

Kolorowe, świąteczne ozdoby i wspólnie spędzony czas sprawiły wiele radości wszystkim zaproszonym gościom.

11 grudnia 2022 r.
Horyniec Zdrój

II Spotkanie warsztatowe „Wigilia pod Strzechą”

W dniu 11 grudnia w Horyńcu Zdroju odbyły się 5 godzinne warsztaty, w których uczestniczyło 60 osób. Wśród uczestników byli seniorzy, dzieci i młodzież.

Wydarzenie rozpoczęło się od zajęć „Coś dla ducha, coś dla ciała”, które zostały poprowadzone przez seniorów z Klubu Seniora w Horyńcu-Zdroju. Uczestnicy dowiedzieli się wiele interesujących rzeczy na temat tradycji świątecznych z dawnych lat. Następnie poprowadzono zajęcia ruchowe, służące integracji seniorów z dziećmi.

W kolejnej części spotkania warsztatowego, tuż po przerwie obiadowej, odbyły się warsztaty plastyczne pod hasłem: „Zróbmy to razem”.

Wspomniane zajęcia zostały prowadzone tym razem przez Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM”. Do zadań uczestników należało: wykonanie wianków na drzwi, stroików świątecznych i kartek świątecznych, wykonanie gwiazdy – ozdoby choinkowej oraz malowanie drewnianych bombek i zdobienie toreb lnianych metodą przecierania.

Ministerstwo Edukacji i Nauki Zadanie finansowane jest ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Plakat promujący warsztaty

W trakcie spotkania odbyły się również warsztaty kulinarne pt: „Pierniczki obowiązkowy element świąt Bożego Narodzenia”. Całość została poprowadzona przez KGW Nowe Brusno. Oprócz wykonywania, pieczenia i ozdabiania pierniczków, panie z KGW omawiały tradycję i symbolikę potraw wigilijnych.

Podczas spotkania nie zabrakło również wspólnego śpiewania kolęd i pastorałek, zaś wisienką na torcie był występ zespołu seniorów „Jarzębinki”. Na zakończenie warsztatów organizatorzy przygotowali ciekawe nagrody, upominki. Uczestnicy warsztatów w każdej dziedzinie wykazali się dużą aktywnością i pomysłowością. Była to także świetna okazja do spotkania i integracji międzypokoleniowej.

13 grudnia 2022 r.
Kolbuszowa

III Spotkanie warsztatowe „Wigilia pod Strzechą”

Ministerstwo Edukacji i Nauki
Zadanie finansowane jest ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Plakat promujący warsztaty

Międzypokoleniowe warsztaty międzypokoleniowe w Kolbuszowej zostały uroczycie otwarte przez Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat, Panią **Krystynę Wróblewską**. Działania warsztatowe skupione na wzajemnym uczeniu się młodzieży oraz osób starszych oraz na przekazie wiedzy i umiejętności między pokoleniami, które na co dzień nie mają wspólnej płaszczyzny kontaktu.

W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele samorządowców, dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie, przedstawiciele kół gospodyń wiejskich oraz zespołów ludowych.

Mieli oni okazję wysłuchać cennego wykładu **dr hab. Kazimierza Maciąga** z Uniwersytetu Rzeszowskiego na temat motywów lasowiackich w literaturze, a także zapoznać się z mapą kulturze lasowiackiej zaprezentowanej przez **Robertę Szurę** - doradcę metodycznego z geografii PCEN Rzeszów. Przy-

kładły dobrych praktyk pn. „Mycyje z Doliny Sanu i Trzebośnicy” przedstawiło Stowarzyszenie Rozwoju Szkół „Prymus” z Nowej Sarzyny. Gościem specjalnym wydarzenia był **Romuald Gondek** - autor Słownika gwary lasowiackiej.

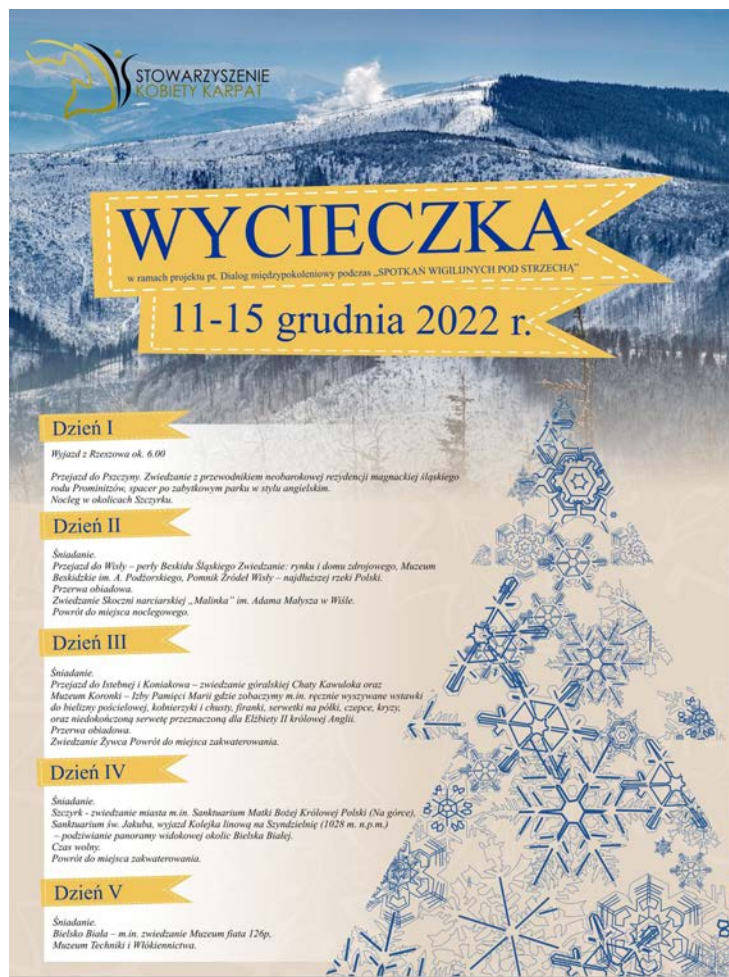
Celem warsztatów był dialog międzypokoleniowy oraz promocja kultury i tradycji Lasowiaków, jako ważnego elementu dziedzictwa i tożsamości regionu. Wydarzenie skierowane było przede wszystkim do osób młodych, w celu ocalenia i pielęgnowania wartości i kultury lasowiackiej dla kolejnych pokoleń. Międzypokoleniowość wypłynęła również podczas warsztatów artystycznych oraz gastronomicznych.

11-15 grudnia 2022 r.

Międzypokoleniowa wycieczka w rejony Karpaty - Beskid Śląski

Ministerstwo Edukacji i Nauki Zadanie finansowane jest ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Plakat promocyjny

Autor relacji z wycieczki:
Kazimierz Smolak - senior,
uczestnik wycieczki oraz opiekun
wnuczki **Igi Smolak**

„Międzypokoleniowa wycieczka w rejony Karpaty-Beskid Śląski 11-15. 12. 2022 r.”

Inicjatorem, pomysłodawcą oraz realizatorem wyjazdu było Stowarzyszenie Kobiety Karpat, w ramach projektu pt. „Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą” Organizatorom i ich wykonawcom należą się gorące podziękowania za bardzo dobrze trafiony pomysł i jego konsekwentną realizację, podczas której na każdym kroku widać było więź międzypokoleniową, której nam tak bardzo brakuje, ba jest ona w obecnych czasach celowo tłumiona i rozbijana, wręcz traktowana jako niemodna.

Uważam, że pomysł bierze w obronę więzi rodzinne ich rolę i wartości, a za tym obronę rodziny, której rola jest w obecnych, szkodliwych ideologiach oficjalnie pomniejszana i zwalczana.

Samo przygotowanie do wielopokoleniowego wyjazdu było na pewno specyficzne, gdyż udział w wycieczce wzięło 60 osób w wieku od 5-ciu lat do ponad 70 lat (np. w moim przypadku). Na wyjazd zabrano się 30 osób dorosłych opiekunów i 30 dzieci (według mojej oceny) od 5 do 16 lat. Uczestnicy: najliczniejsza grupa to rejon Lubaczowa i Przemyśla, następnie rejon Sokołowa Małopolskiego, kolejno Rzeszowa i okolic. Rzeszów i Sokołów Małopolski zbiórkę mieli wyznaczoną na parking Hali Podpromie w Rzeszowie. Od wieczora 10.12.2022r. zaczął padać intensywny śnieg w całym rejonie, który nieco opóźnił wyjazd. Autokar był bardzo komfortowy, pojemny, posiadający 62 miejsc siedzących i był w pełni wyposażony.

Na początku trasy wycieczkowej rozkład był taki, że na miejscach siedział opiekun, czy to rodzic czy babcia czy dziadek plus dziecko. W kolejnych trasach przejazdowych ten układ się zmieniał, gdyż następowała wszechobecna integracja. Integrowały się przede wszystkim dzieci, które najszybciej zaprzyjaźniały się ze sobą i zajmowały wspólnie siedzenia. Podobnie było podczas wspólnych posiłków, gdzie dzieci tworzyły własne kolonie, a dorośli też mieli okazję się bliżej poznać. W grupie było kilkoro małych dzieci, które były skazane na ciągle towarzystwo swoich „Aniołów Stróżów”.

Pierwszym docelowym punktem wyjazdu były Wadowice, gdzie o 10:30 umówione było wejście do Muzeum Domu Rodzinnego Ojca Świętego Jana Pawła II. Dotarliśmy z minimalnym opóźnieniem. Podzielono nas na dwie grupy po 30 osób. Większość przeżywała dreszcz emocji zwłaszcza w tym miejscu, które ciągle emanuje obecnością Święte-

go Jana Pawła II. W tym budynku, który rozbudowano i adoptowano na muzeum, urodził się i wzrastał Karol Wojtyła. Siostra zakonna, która oprowadzała naszą grupę przekazała nam bardzo dużo wiadomości zarów-

no z młodych lat, jak i późniejszego okresu życia młodego Karola Wojtyły. Miałem poczucie, że na dalszą część wycieczki zabraliśmy ze sobą bardzo pozytywnego ducha i energię emanującą z tego miejsca. Jestem przekonany, że dalsza część pobytu układała się wspaniale, bez jakichkolwiek zakłóceń w isticie błogosławionej atmosferze, ładzie, porządku, pokoju i spokoju. Można nazwać, że sprawy same toczyły się pomyślnie.

Jest takie stare powiedzenie, że dzwony same dzwoniły, tylko dziad za sznury ciągnął z całej siły. Do tego powiedzenia powrócę w dalszej części relacji.

Następnie, prosto z muzeum udaliśmy się na mszę świętą do kościoła, w którym był ochrzczony i uczęszczał mały Karol Wojtyła. Po mszy świętej w pobliskiej restauracji w Wadowicach zjedliśmy obiad, gdzie nastąpiły pierwsze spotkanie i integracja przy stolikach. Następnie mieliśmy czas na zrobienie zdjęć i na zakupy pamiątek. Po pięknej bezśnieżnej jesieni, zderzyliśmy się z białym szaleństwem, gdzie śnieg ciągle padał i było go po kostki. Jak co roku zima zaskakuje kierowców, tak i teraz autobus musiał się przebić przez zasnieżone drogi.

Z naszej strony należą się peany dla naszego pana kierowcy, który pomimo bardzo trudnych warunków wziął nas bezpiecznie do miejsca zakwaterowania i ani razu na całej trasie nie było jakiegoś momentu obawy, czy strachu spowodowanego warunkami na drogach. Po zapadnięciu zmierzchu dotarliśmy na ulicę, na której znajdowało się nasze miejsce zakwaterowania i tam zaczęły się pierwsze przygody, gdyż stromy podjazd na całkowicie nieodśnieżony stok uniemożliwił wjazd ani wycofanie z ulicy. My w samochodzie grzaliśmy się, a kierowca leżał pod samochodem i męczył się z zakładaniem łańcuchów na koła, by wycofać ze „ślepej uliczki”. Kiedy widać było, że definitywnie wjazd jest niemożliwy pod Hotel Beskidy, zabraliśmy każdy swoje toboły i dobre 400 metrów po śniegu ponad kostki ciągnęliśmy i niesliśmy je pod górę, niczym karawana zdobywająca szczyt.

Jest powiedzenie, że co ciężiej przychodzi to bardziej cieszy. Więc po wdrapaniu się pod obiekt hotelowy, tym większa była radość z osiągnięcia oczekiwanego celu. W hotelu w ekspresowym tempie zostały rozdane klucze do pokoi, co też było zasługą naszych pań organizatorek.

Po sprawnym i bezkonfliktowym zakwaterowaniu chwilka odpoczynku i ogarnięciu najważniejszych spraw o 18 tej obfita obiadokolacja. Po minach i zachowaniu ludzi widać było ogólne zadowolenie z panujących tu warunków, ani jednej uwagi. Na stołówce bardzo bogato zastawiony szwedzki stół, który zaspokajał nawet najbardziej wybrednych gości. Ponadto w hotelu był dostępny basen dla gości, jacuzzi, sauna, gabinety masażu, co zauważyłem, że uczestnicy chętnie i masowo korzystali z wszystkich dostępnych wygód. Słowem hotelowy full wypas.

Powracam do powiedzenia, że dzwony same dzwoniły, tylko dziad za sznury ciągnął z całej siły.

W naszym przypadku tymi przysłowiowymi „dziadami” ciągnącym całą imprezę były:

Pani Halinka Chwalik – przewodnik biura turystycznego Matteo Travel – dająca z siebie więcej niż można.

Pani Beata Kraska – organizatorka, jak też opracowująca i przygotowująca wnioski na zdobycie środków na ten wyjazd.

Pani Ania Kordys – współuczestniczka w organizacji tego wydarzenia.

Wszystkie te działania odbywały się pod parasolem pani Krystyny Wróblewskiej - szefowej Stowarzyszenia Kobiety Karpat, która to codziennie po kilka razy dzwoniła z pozdrowieniami, troskliwymi pytaniami czy wszystko w porządku, czy uczestnicy zadowoleni. Cieszyliśmy się troską o nas, o nasze samopoczucie i zadowolenie, każdy troskliwy sygnał z pozdrowieniami od pani Wróblewskiej kwitowaliśmy brawami. Jestem trochę obieżyświatem, ale tak świetnie zorganizowanej wycieczki integracyjnej nie pamiętam. Z racji, że uczestniczyło dużo dzieci i młodzieży, szczególnie dla nich po kolacji o godzinie 19.00 odbywały się warsztaty pod instruktorskim nadzorem pani Edyty, gdzie malowały i dekorowały kolorowymi kremami ciastka pierni-

ki. W drugi dzień na warsztatach przyozdabiałały świece wigilijne wycinając i naklejając na nie ozdobne gwiazdy, mikołajki itp., robiły ozdobne łańcuchy. Na trzeci dzień dzieci wykonywały ozdobne, papierowe gwiazdy.

Ogromna część czasu spędzonego to czas przeznaczony na „sakrum” i nie było nawet pomysłu i czasu na „profanum”.

Jak wspominałem pierwszy dzień w zimowej scenerii, zwiedzanie i pochylenie czoła w Wadowicach przed wielką postacią jaką był Jan Paweł II. Następnie przejazd do Wisły i zakwaterowanie. Drugi dzień po obfitym śniadaniu i zejściu z górki do parkingu i przejeździe do Perły Beskidu Śląskiego czyli Wisły i zwiedzanie rynku, domu zdrojowego, a tam na nas czekała pani przewodnik Grażyna, która swoim mocnym tubalnym głosem przekazywała nam wiadomości o historii Wisły jako miejscowości i okolic, jak i Wisły jako królowej polskich rzek. Zwiedziliśmy rezydencję leśną przeniesioną z wyższych partii lasu, a obecnie usytuowaną w rynku w Wiśle, w której znajdują się zbiór starych fotografii, historycznych tablic informacyjnych opisujących historię i przynależność tych ziem w poprzednich okresach czasu. Znajduje się tam też pomieszczenie przedstawiające zagrożone wyginięciem głuszce, których podjęto się ratować, zakładając fermy hodowlane dla rozmnożenia tej populacji.

W pomieszczeniu prezentuje się dorodny samiec głuszca z samicami i małymi pisklętami, jak i już trochę podrośniętymi, słowem całe stadko. Pani przewodnik oprócz przedstawienia interesującego rysu historycznego Wisły i okolic, przybliżyła wiadomości o zasłużonych ludziach mówiła też o hodowli głuszca, celem zachowania i rozmnożenia ginącego gatunku. Zwiedziliśmy też zaporę i pomnik źródeł Wisły najdłuższej rzeki Polski. Następnie udaliśmy się do muzeum Beskidzkiego, gdzie nowa pani przewodnik ciekawie zapoznawała

nas z tradycją wypasu owiec, przedmiotami służącymi dawniej do codziennego życia.

Muzeum wyposażone w wiele ciekawych eksponatów, których my starsi jeszcze pamiętamy, a dla młodszych to była pożyteczna nauka historii i dawnej tradycji tego terenu. Poza głównym budynkiem muzeum, na placu oglądaliśmy wyposażenie starej dawnej szkoły z ławkami, tabliczkami i z wykładem co, jak i kogo uczono w czasie, kiedy powstawały takie szkoły. Była też stara kuźnia, dom dymny bez komina, dom jednoizbowy dla wyrobników. Słowem bardzo ciekawa i pożyteczna dawka historii.

Następnie przygotowano dla nas ciepły jednodaniowy posiłek obiadowy spożyty w miarę szybko, by na umówioną godzinę zdążyć pod skocznię im. Adama Małysza w Malince, który na niwie sportowej rozślawiał imię Polski i doczekał się skoczni własnego imienia. Skocznia w tym dniu była oficjalnie nieczynna. I właśnie dzięki naszej przewodnik pani Halince udało się specjalnie dla nas uruchomić wyciąg. Obsługa uruchomiła wyciąg krzeselkowy i tam prawie wszyscy chętni wyjechali na szczyt i weszli na wieżę, z której startują zawodnicy biorący udział w skokach narciarskich. Przy wejściu na wieżę trzeba było pokonać ponad 100 schodów, by można było zobaczyć skocznię z góry i podziwiać panoramę Wisły i okolic. Choć widoczność była ograniczona, to i tak warto było to przeżyć. Zdecydowana większość po raz pierwszy przeżyła wspaniałą przygodę, co jest pokłosiem „Małyszomani” ciągłego mitu Adama Małysza. Pomimo zimna i prószonego śniegu, zjechaliśmy wyciągiem na dół rozpromienieni i bardzo zadowoleni. W drodze powrotnej do hotelu było słychać wyrazy zadowolenia z wielkiego „łał” doświadczonego na skoczni. Wydaje mi się, że od tej pory wejście na górkę do hotelu

nie przedstawiało żadnego problemu. Po powrocie odpoczynek i dzielenie się emocjami z bogato przeżytego dnia. Następnie kolacja i warsztaty, a po nich jedni poszli na basen inni na zasłużony odpoczynek. Tak szczęśliwie minął bogaty w wrażenia drugi dzień wyjazdu.

Dzień trzeci. Z rana podobny rytuał, jak w inne dni. Ze względu na warunki na drogach założony plan działań został skorygowany, gdyż droga do Chaty Kawuloka i do Muzeum Koronki nie była przejezdna więc pojechaliśmy do Muzeum Browaru Żywiec, które zostało otwarte w 2006 roku z okazji 150-lecia istnienia tutejszego browaru. Zwiedzanie browaru było bardzo ciekawe, gdyż i historia browaru i urządzenia te zarówno z poprzedniej epoki, jak i najnowsze urządzenia wzbudzały spore zainteresowanie, zwłaszcza, że jest to produkcja unikatowa i niedostępna dla zwykłego obywatela. Oprócz historii browarnictwa w ogóle i browaru w Żywcu na początku zwiedzania przed wejściem do pomieszczenia było ostrzeżenie, aby nie wchodziły osoby cierpiące na klaustrofobię.

Po wejściu przygasło światło i zaczęły się dziwne drgania z dźwiękiem, a na ekranach obrazy robiące wrażenie, że poruszamy się z dużą szybkością w przestrzeni. Właśnie ta wycieczka do browaru i to pomieszczenie pozostawiło na mojej wnuczce najlepsze wrażenie, które we wspomnieniach z pobytu stawia na pierwszym miejscu. Po odpoczynku wewnątrz browaru i degustacji piwa przez osoby dorosłe i zrobieniu pamiątkowych zakupów, udaliśmy się na obiad do Karczmy Żywiec. Karczma i jej otoczenie urządzone w stylu dawnej epoki, co też dodawało pewnego kolorytu. Po obiedzie był czas na zrobienie zakupów, zdjęć i spacer relaksujący po parku i rynku. Z Żywca wróciliśmy do hotelu na zasłużony odpoczynek. Wieczorem, podobnie jak poprzednio, kolacja, warsztaty i ładowanie akumulatorów na następny dzień.

W czwarty dzień znowu pogoda dokonała zmiany w planowym wyjeździe do Szczyrku. Ze zdobytych informacji o przejezdności dróg do i po Szczyrku zdecydowano, że zamiast do Szczyrku po śniadaniu udaliśmy się na zwiedzanie Wisły, a zwłaszcza domu, w którym znajdują się zapewne wszystkie trofea zdobyte przez

Adama Małysza. Od pierwszej chwili po wejściu do pomieszczeń dostaliśmy oczopląsu na widok niezliczonej ilości pucharów, medali, statuetek, dyplomów, szarf, najróżniejszych rodzaju kształtów grawer tonów i różnych nietypowych typów pucharów, czterech Kryształowych Kul, plaketek, gadżetów, breloczków, listów gratulacyjnych i podziękowań, różnorodnych strojów, butów, kasków, nart i wiele najróżniejszych eksponatów, które trudno nazwać i opisać.

Coś niesamowitego, że jedna osoba przez blisko 20 lat swojej aktywności sportowej mogła zgromadzić taką ilość trofeów. Prawdą jest, że tymi sukcesami żyliśmy, podniecaliśmy się szczyciliśmy się i czekaliśmy na nie na przełomie XX i XXI wieku. Ale zgromadzenie i zobaczenie tego dorobku w jednym miejscu robi olbrzymie wrażenie. Podobnie w Wadowicach „Papież ma swoje eksponaty, tak i w Wiśle Adam Małysz ma swoją „świętynię”, która gromadzi wszystkie trofea uwieczniające jego niezwykle aktywne sportowe życie. Po tej rozkoszy dla oka, które rodzą urzekające wspomnienia z okresu świetności występów Adama Małysza przenieśliśmy się na rynek.

Tam chwila dla siebie, zrobienie zakupów i pamiątek i przejścia na przystanek, z którego zabrał nas autokar, aby zaliczyć, dla niektórych pewno największą atrakcją z wycieczki. Była to kolejna ekscytująca przygoda, którą można nazwać gwoździem programu, czyli kulig na saniach ciągniętych przez parę dorodnych koni. Przed godziną 13-tą przyjechaliśmy w umówione miejsce, gdzie przywitała nas cudowna sceneria leśnej drogi, lasu, w których drzewa jak choinki przybrane były puszystym śniegiem. Z jednej strony drogi górski strumyk mieniący kolorami śniegu i lodu, a w nim przemykająca woda po oblodzonych kaskadach czy progach rzecznych. Z autokaru podeszliśmy do miejsca, gdzie za chwilę pojawił się pierwszy zaprzęg, a następne dojechały w

ciągu kilkunastu minut. Wszystkich podzielono na pięć grup po 12 osób, gdzie kolejno zajmowali miejsca na saniach.

Lawki na saniach były wyłożone ciepłymi kocami, którymi uczestnicy zakrywali kolana, gdyż temperatura wynosiła około -10 C°. Pomimo panującego zimna, w wyniku podniecenia i wrażeń widać było radosne i rozpromienione buzie dzieci i dorosłych i nikt nie skarżył się na zimno. Nikomu nie przeszkadzało, że jedzie pojeździe, gdzie rury wydechowe skierowane są prosto w twarz. Jest takie powiedzenie, że samochód jak nawali

to nie pojedzie, a koń jak nawali to pojedzie. Jest w tym prawda, ale jak koń nawalił to furman się zatrzymywał i we wiadro, które miał przy saniach zbierał ze śniegu spadające „bomby” lub jeździ w porę zdążył podłożyć wiadro pod rurę wydalniczą, to bomby wpadały do wiadra. Takie czynności wykonywane przez furmanów, były pewnego rodzaju atrakcją podczas kuligu. Chociaż wychowałem się na wsi na gospodarstwie i jeździłem parą końmi i furmanka jest mi nie obca, ale z prawdziwą przyjemnością usiadłem na saniach, a co dopiero ci, którzy może po raz pierwszy jechali na prawdziwym kuligu na oryginalnych saniach i to jeszcze w górach, w cudownej scenerii, z chrupiącym pod saniami śniegiem. Widziałem radość, zadowolenie i niebiańskie przeżycie wszystkich uczestników kuligu. Ogólna opinia była taka, dobrze że nie „wypalił” Szczyrk, to dane nam było doznać niepowtarzalnej, wspaniałej przygody na saniach w lesie z zaprzęgiem konnym. Po przejeździe weszliśmy do schroniska gdzie czekała na nas gorąca herbata, gorący serek z żurawiną, chleb ze smalczykiem i ogórkiem, kielbaska z grilla osobiście pieczona, którą z przyjemnością kosztowaliśmy. Na środku sali palił się wielki grill i obok niego czekały porcje kielbasy i metalowe pręty przystosowane do pieczenia kielbas, z których najchętniej korzystały dzieci i część dorosłych. Można też było kielbasę położyć i smażyć się na ruszcie, ale większe powodzenie miała osobiście smażona na patyku. Po pysznym poczęstunku oraz rozgrzaniu i odpoczynku bardzo zadowoleni udaliśmy się do hotelu. Tam ostaniamy obiadokolacją później warsztaty i przygotowanie do porannego wyjazdu do Bielska Białej.

Piąty dzień pobytu w Wiśle rozpoczął się pożegnalnym śniadaniem i wyglądał jakby grupa skazańców kierowana była do więzienia i nikt ochotnie nie chciał wyjść z pokoi. Wszyscy z żalem opuszczali miejsce zakwaterowania. Nikt się nie cieszył. Użyto podstępów, gdyż poinformowano nas, aby wystawić bagaże na zadaszony hol przed hotelem, które aby nie dźwigać samemu miały być przewiezione na parking do autokaru. W ten sposób odcięto możliwość okupacji hotelu, co wiele osób, by to na pewno z przyjemnością zrobiło. Z żalem przyjmowano fakt, że musimy się żegnać z miejscem gdzie zostały same bardzo dobre wspomnienia. Ale dla osłody pocieszałyśmy się tym, że jedziemy do Bielska Białej na dalsze zwiedzanie. Do Wisły zawsze możemy powrócić, zwłaszcza, że w recepcji wręczano voucher z informacją o 20% rabacie podczas kolejnego pobytu.

Wisła w pierwszy dzień przywitała nas mocno padającym śniegiem, było zimno i ślisko. Parafrazując jak w tej piosence „i choć padało, choć było ślisko, to się przywlekło to towarzystwo”, dotarliśmy z pewną dozą niepewności ale i z nadzieją, że będzie fajnie. Mimo złej pogody podczas przyjazdu po zakwaterowaniu wszyscy byli już rozpogodzeni i na duchu i ta pogoda ducha towarzyszyła nam przez cały pobyt. Powitanie Wisły było śnieżne ale za to żegnała nas piękną słoneczną pogodą, która towarzyszyła nam przez dalszą drogę przez Bielsko Białą do końca dnia.

Jeszcze ostatnie spojrzenie na hotel, na okoliczne góry, ośnieżone lasy, iskrzące się śniegi przykrywające grubą warstwą całą okolicę, tak jakbyśmy chcieli zabrać ze sobą do swoich domów w dalszą, końcową część drogi, w którą się zabieraliśmy. Bez pośpiechu zeszliśmy do autokaru by dotrzeć do Bielska Białej. Wyjechaliśmy z Wisły o 10-tej i po godzinie byliśmy przed budynkiem Muzeum Włókiennictwa w Bielsku Białej. Tam też nas podzielono na dwie grupy i z zainteresowaniem rozpoczęliśmy zwiedzanie od pomieszczenia znajdującego się na najwyższym piętrze, gdzie była sala wystawowa przedstawiająca różnorakie artystyczne dzieła i pomysły, jakie można było wykonać z wyprodukowanych materiałów włókienniczych. Były tam rozmaite części garderoby, wykonane z kolorowych nici, przędzy czy kawałków materiałów. Była tam wystawiona ekspozycja różnorodnych elementów czy przedmiotów widzianych okiem artysty i przez nich wykonanych. Wiele ciekawych wątków jak pole zasłane ptakami wykonanymi z materiałów włókienniczych rozrzuconymi w nieładzie, wyglądających jak trofea myśliwskie po polowaniu złożone w jednym miejscu. Drugie pole to ptaki gawrony na polu szukające zasianych ziarnem, będące w bezruchu jakby była zatrzymana w ruchu stopklatka, były też obrazy przedstawiające twarze wyglądające z oddali jakby zamazane, zakryte włosami czy innym elementami. Były fragmenty odzieży wyglądające jakby były zawieszane bezładnie w kabynie kosmonauty. Były też ekspozycje, których nie rozumiałem. I tu mi się przypomina kawał, jak pijak do pijaka mówi: co te pijaki widzą w tej wódce, bo ja piję i nic nie widzę. Ja też podobnie patrzyłem i nic nie rozumiałem i dlatego nie wiem, jak to opisać i co to było.

Z izby doznań artystycznych przeszliśmy na halę gdzie rozstawione były urządzenia produkcyjne. Zaczęliśmy zwiedzać od najstarszych i najprostszych konstrukcji, które służyły w domowych warunkach czy później w manufakturach. Ich podstawowym budulcem było drewno, z którego one były wykonane. Były to wrzeciona, kołowrotki, proste warsztaty tkackie, z napędem nożnym lub ręcznym, gdzie podstawowym napędem była ludzka siła i wszystkie elementy ruchome zostały wykonywane przy pomocy rąk czy nóg. W następnej hali przedstawione były bardziej skomplikowane eks-

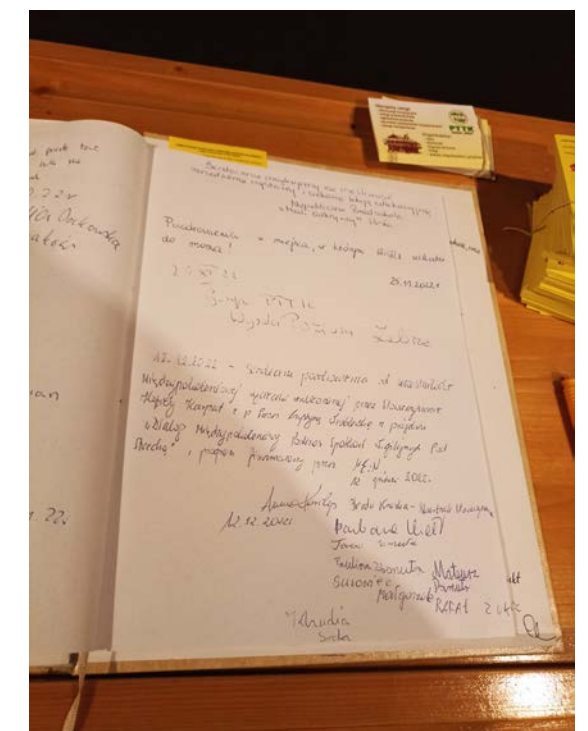

ponaty z wkomponowanymi elementami metalowymi, które były bardziej rozbudowane, miały napęd mechaniczny czy to z maszyny parowej czy elektrycznej. Kolejno przedstawiane i omawiane były coraz to nowocześniejsze warsztaty tkackie, urządzenia do przygotowania przędzy, jej obróbka i nawijanie na motki, szpule i innego rodzaju przedmioty. Im dalej w las, tym więcej grzybów, tak się mówi, to i w muzeum, co kolejna hala to dawniejsze i nowoczesne urządzenia, np. do filcu, wyrobu kapeluszy, płócien różnego rodzaju i gatunku o różnorodnych wzorach, np. tęgie płótna na ubrania czy płaszcze, bądź cieniutkie na delikatne tkaniny dekoracyjne. Przy poszczególnych maszynach i urządzeniach były tablice opisujące co to za urządzenie, w jaki czasie było używane, gdzie wyprodukowane, kto był jego pomysłodawcą i z jakiego kraju pochodzą.

Po zwiedzeniu całego muzeum, w którym było tak wiele urządzeń przedstawiających chronologicznie pochodzenie od najstarszych do najnowocześniejszych, uczestnicy z całym bagażem wiedzy o przemyśle włókienniczym przemieścili się autokarem do Muzeum Małego Fiata. Po drodze z okien autokaru podziwialiśmy panoramę Bielska Białej i jej niektóre godne uwagi obiekty.

Na godzinę 13.00 podjechaliśmy do Muzeum Małego Fiata. Nie był to rzucający się w oczy obiekt, ale stojący budynek pomiędzy domami jednorodzinnymi, gdzie jedynie tablica informacyjna wskazywała, że dotarliśmy do celu. Przed budynkiem czekał osobliwy pan, którego wygląd i ubiór wskazywały na powiązanie z tym obiektem i pasował jak ulał do tego miejsca. Przywitał nas

elegancko i w myśl reguły, ja to się chwalić nie lubię, ale muszę wam powiedzieć, wiódł cały czas opowieść o swoich egzemplarzach. Zaprosił nas do środka i naprawdę z pełnym zaangażowaniem opowiadał o swojej pasji, o sukcesach, o osiągnięciach, a szczególnie o historii każdego egzemplarza, który znajdował się w jego pomieszczeniach. Posiadał w swojej kolekcji kilkanaście modeli małych fiatów najróżniejszego przeznaczenia. Od typowych modeli, które schodziły z taśm produkcyjnych do modeli unikatowych, takie jak. Model milicyjny, wojskowy z zamontowanym karabinem z tyłu pojazdu, wojskowy wehikuł terenowy z napędem na cztery koła, model sanitarny z czerwonym krzyżem z łóżkiem leżącym, model towarowy z tyłem niczym popularny Tarpan, mały fiat kabriolet i wiele, których pochodzenia i przeznaczenia nie zapamiętałem. Przy każdym egzemplarzu przedstawiał jego historię, jak on tu się znalazł, jakie zabiegi stosował aby go tu sprowadzić. Według zapewnień każdy egzemplarz jest całkowicie sprawny, gdyż jeździ nimi na wystawy czy złoty starych samochodów. Bardzo dobrze, że są wśród społeczeństwa tego rodzaju pasjonaci, którzy potrafią zatrzymać jednym miejscu samochody i czas, w którym one powstawały. Pan pasjonat opowiadał też o historii produkcji małego fiata nie tylko w Bielsku Białej ale w kilku miejscach Polski gdzie produkowano części do nich i składano. Po zwiedzeniu ślicznie podziękowaliśmy i z towarzystwa samochodów czterookobowych przesiedliśmy się do 62 osobowego autokaru i wyruszyliśmy w stronę miejsca zamieszkania, by po drodze zatrzymać się na zasłużony obiad. Był to nasz ostatni wspólny posiłek na tej niezapomnianym wyjeździe. Chylę czoła i składam śliczne podziękowania od siebie, mojej wnuczki Igi od wszystkich uczestników wycieczki za pomysł wyjazdu i jego wspaniałą realizację i mam nadzieję, że to nie ostatni taki wysmienity wyjazd.

19 grudnia 2022 r.
Lubaczów

II Gala Wolontariatu 2022 Konferencja kończąca projekt

Posel na Sejm RP, Pani **Teresa Pamula** oraz Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat Pani **Krystyna Wróblewska** zorganizowały Konferencję podsumowującą projekt „Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą” w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”, w tym drugą uroczystą Galę Wolontariatu, dotyczącą działalności Stowarzyszeń i Organizacji Pozarządowych.

Wydarzenie to było połączone z obchodami Międzynarodowego Dnia Wolontariusza.

Gala została objęta honorowym patronatem Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Pana Marka Kuchcińskiego.

Patronatem medialnym galę objęli: Telewizja Polska TVP3 Rzeszów, Polskie Radio Rzeszów, VIA Katolickie Radio Rzeszów, Gazeta Codzienna Nowiny, Portal ZLubaczowa.PL, Katolickie Radio Zamość.

Plakat promocyjny

W dniu 19 grudnia 2022 r. w Miejskim Domu Kultury im. Aleksandra Sas Bandrowskiego w Lubaczowie z inicjatywy Pani Poseł na Sejm RP, **Teresy Pamuly** oraz Pani Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat **Krystyny Wróblewskiej**, odbyła się Konferencja, podsumowująca projekt pt. **Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą”** w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”. Podczas tego wydarzenia miała miejsce również uroczysta **II Gala Wolontariatu**, połączona z obchodami Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. W wydarzeniu wzięli udział członkowie Koła Gospodyń Wiejskich, w szczególności Pani z KGW Nowe Brusno i zespół Jarzębinki, harcerze i instruktorzy Hufca ZHP w Lubaczowie, Szkolne Koła Caritas z rejonu lubaczowskiego, Szkolne Koła PCK, Szkolne Koła Wolontariatu, Rycerze Kolumba przy Parafii pw. św. Stanisława BM w Lubaczowie, Klub Sportowy „Zdrój” w Horyńcu Zdroju, Strzelcy Jednostki Strzeleckiej 2033 im. gen. bryg. Józefa Kustronia w Lubaczowie, przedstawiciele samorządu, dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie okolicznych placówek oświatowych.

Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem przez Szefa Kan-

celarii Prezesa Rady Ministrów, **Pana Marka Kuchcińskiego**. Patronatem medialnym galę objęli: **Telewizja Polska TVP3 Rzeszów, Polskie Radio Rzeszów, VIA Katolickie Radio Rzeszów, Gazeta Codzienna Nowiny, Portal ZLubaczowa.PL, Katolickie Radio Zamość**.

W trakcie konferencji, przeplatanej wspaniałymi koncertami wybitnych artystów: Pana Marka Majchera, akordeonisty oraz utytułowanego wokalisty Pana Mateusza Mijala, miał miejsce panel dyskusyjny „Społeczny aspekt dialogu międzypokoleniowego”. Był to punkt kulminacyjny podsumowującej konferencji. Moderatorami panelu były Panie **Teresa Pamula** oraz **Krystyna Wróblewska**, a wśród panelistów znalazł się: ks. Marcin Iżycki Dyrektor Caritas Polska, Wojciech Kaczmarczyk Dyrektor Instytutu Wolności, Marta Tabacek Przewodnicząca Rady Powiatu Lubaczowskiego, Wiesław Kapel Wójt Gminy Lubaczów, Tomasz Szczygieł Dowódca Jednostki Strzeleckiej 2033 im. gen. bryg. Józefa Kustronia w Lubaczowie. Dyskusja opierała się na łączności między generacjami, na budowaniu wzajemnego zrozumienia i solidarności w relacjach młodszych i starszych osób. Tematycznie była połączona z podsumowaniem projektu z wypracowanymi dobrymi praktykami.

II Gala Wolontariatu to przedsięwzięcie, które szczególnie sposób

wspiera pracę wolontariuszy, stowarzyszeń, organizacji pożytku publicznego i wszystkich tych, którzy bezinteresownie angażują się na rzecz drugiego człowieka.

W powiecie lubaczowskim działa mnóstwo cichych, „dobrych Aniołów” - osób, które w dobie współczesnego świata znajdują w sobie chęć i empatię, ale również poświęcają swój czas i energię, pomagając innym, prowadzą dialog międzypokoleniowy. Są to zarówno wolontariusze **Szlachetnej Paczki Rejonu Lubaczów, harcerze i instruktorzy Hufca ZHP w Lubaczowie, członkowie 12 Szkolnych Kół Caritas w rejonie lubaczowskim Rada Rycerzy Kolumba nr 16380 w Lubaczowie przy parafii św. Stanisława** oraz wiele innych osób, współpracujących z nimi. Nie sposób wymienić wszystkich z imienia i nazwiska, ale wszelkie akcje charytatywne pokazują, jak wiele osób angażuje się w czynienie dobra, w pomaganie innym, wzmacnianie międzypokoleniowości.

II edycja Gali Wolontariatu 2022 została przygotowana z myślą o tych wszystkich „dobrych Aniołach”, czyli Tych, którzy pomagają i poświęcają się dla dobra bliźniego. Podczas gali wyróżniono wolontariuszy najbardziej zaangażowani w pomoc innym. Otrzymali oni od **Posła RP Pani Teresy Pamuly** oraz **Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat Pani Krystyny Wróblewskiej** podziękowania i medale za swoją działalność wolontaryjną. Przygotowana dla nich została również część artystyczna – Koncert kolęd i pastorałek oraz słodki poczęstunek.

*Odważ się być dobrym; Bądź dobry jak chleb; Razem mamy moc; Pomagam, bo inni mnie potrzebują – to tylko niektóre myśli, wskazujące drogę naszym wolontariuszom, zaś słowa Wielkiego Polaka, **Jana Pawła II**, które stało się myślą przewodnią projektu najlepiej charakteryzują wyjątkowych uczestników tej Gali: „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest, nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi”.*

Minister Edukacji i Nauki

Przemysław Czarnek

Warszawa, 19 grudnia 2022 roku

Pani
Teresa Pamuła
Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Pani
Krystyna Wróblewska
Prezes Stowarzyszenia Kobiety Karpat

Szanowna Pani Poseł, Szanowna Pani Prezes, Drodzy Laureaci, Szanowni Państwo,

dziękuję za zaproszenie na konferencję podsumowującą projekt „Dialog międzypokoleniowy podczas »Wigilijnych Spotkań pod Strzechą«” i II edycję Gali Wolontariatu w Lubaczowie. Niestety, wcześniej podjęte zobowiązania nie pozwalają mi na osobiste spotkanie z Państwem i udział w tym wydarzeniu.

Bardzo się cieszę, że Stowarzyszenie Kobiety Karpat, wyróżniające się doświadczeniem w budowaniu dialogu międzypokoleniowego i wspieraniu aktywności obywatelskiej wśród mieszkańców Podkarpacia – przystąpiło do programu Ministerstwa Edukacji i Nauki. Niezwykle doceniam, że postanowiły Panie wzbogacić dotychczasową działalność o nowe projekty oparte na idei integracji międzypokoleniowej. Jestem pewien, że „Wigilijne Spotkania pod Strzechą” posiadają nieprzecenioną wartość. Pomagają bowiem zachować swoistą łączność między generacjami, budować wzajemne zrozumienie i solidarność w relacjach młodszych i starszych osób, jak również sprzyjają wymianie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji osobistych lub społecznych.

Pragnę wyrazić uznanie dla niezwykle cennej inicjatywy pani Poseł, jaką niewątpliwie jest Gala Wolontariatu. Cieszę się, że dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Kobiety Karpat odbywa się ona już po raz drugi. Gorąco popieram to przedsięwzięcie, które w tak szczególny sposób wspiera pracę wolontariuszy, stowarzyszeń, organizacji pożytku publicznego, jak również wszystkich tych, którzy bezinteresownie angażują się na rzecz drugiego człowieka. Jestem przekonany, że wszelkie działania, jakie mieszczą się w ramach wolontariatu, pomagają urzeczywistnić w społeczeństwie szlachetne idee solidarności czy podmiotowości – a więc dbałości o dobro ogółu. Wolontariat ma też niebagatelne znaczenie w procesie edukacji i formowania osobowości, zwłaszcza osób młodych. Nie tylko odpowiada on na potrzeby samorealizacji, integracji lub przynależności do danej grupy społecznej, lecz także buduje hierarchię wartości, na której szczycie znajduje się odpowiedzialność za los innych ludzi.

Drodzy Laureaci, jestem pewien, że Państwa poświęcenie zasługuje na najwyższe laury. Głęboko wierzę, że odebrane dziś nagrody to potwierdzenie indywidualnych bądź grupowych osiągnięć, a przede wszystkim ogromny powód do radości i dumy.

Pozdrawiając wszystkich uczestników dzisiejszego spotkania, życzę Państwu satysfakcji z podejmowanych działań, wielu sukcesów oraz wszelkiej pomyślności.

Z wyrazami szacunku

tel. (22) 52 92 623
sekretariat.minister@mein.gov.pl
www.mein.gov.pl

ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

PREZES RADY MINISTRÓW

Lubaczów, 19 grudnia 2022 r.

Szanowni Państwo,

dzisiejsze spotkanie ma podwójny wymiar. Uroczystej Gali Wolontariatu, która odbywa się w Lubaczowie już po raz drugi, towarzyszy konferencja poświęcona społecznym aspektom dialogu międzypokoleniowego. Organizatorom uroczystości dziękuję za połączenie obu tych wątków, gdyż niosą one w sobie niezwykle trafną i ważną myśl dla przyszłości społeczeństwa obywatelskiego.

Zarówno bowiem wolontariat, jak i wszelkie próby dialogu międzypokoleniowego oparte są o zasadę solidarności z drugim człowiekiem, chęć zrozumienia jego potrzeb oraz gotowość niesienia pomocy, gdy jest to konieczne. Jestem przekonany, że wolontariusze i osoby kierujące się tego typu kodeksem godne są najwyższego społecznego szacunku. Zwłaszcza, że stanowią też wiarygodny dowód na to, iż postawa wsparcia potrzebujących nadal jest w Polsce bardzo żywa i znajduje kolejnych naśladowców.

Dlatego chciałbym dzisiaj podziękować tym wszystkim, którzy bezinteresownie angażują swe siły i umiejętności na rzecz drugiego człowieka. Którzy nie skąpią czasu dla innych, lecz poświęcają go na tworzenie więzi, zdolnych przewyższać samotność, słabość i lęk. W sposób szczególny gratuluję wszystkim wyróżnionym w II edycji Gali Wolontariatu. Dziękuję za hojność Waszych serc i wspaniały przykład, jaki dajecie wokół. W tym przedświątecznym czasie można pokusić się o porównanie, że dla otoczenia jesteście swoistym „Świątecznym Betlejemskim”, które przyczynia się do rozpalenia ducha ofiarnej służby wśród innych ludzi i staje się zarazem zarzewiem społeczeństwa prawdziwie solidarnego, na budowie którego tak bardzo nam zależy.

Korzystając z okazji, składam najlepsze życzenia wszystkim uczestnikom „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą”, w ramach których odbywa się dzisiejsza uroczystość. Niech ten świąteczny czas przyniesie Państwu wiele wewnętrznego spokoju i wyciszenia. Niech stanie się również okazją do serdecznych spotkań międzypokoleniowych, a także świadczenia braterskiej pomocy potrzebującym. Wszystkim Państwu dziękuję za wytrwałą pracę i życzę wiele osobistej satysfakcji na przyszłość.

Mateusz Morawiecki

Organizatorzy i uczestnicy konferencji „Dialog międzypokoleniowy podczas «Spotkań Wigilijnych pod Strzechą»” połączonej z II edycją Gali Wolontariatu w Lubaczowie

dr Beata Kraska

Dialog międzypokoleniowy podczas spotkań warsztatowych pt. „Wigilia Pod Strzechą”

Streszczenie: Artykuł zawiera analizę oraz opis podjętych działań w trakcie realizacji warsztatów w ramach projektu Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą”. Wskazuje wypracowane praktyki oraz wnioski z przeprowadzonych międzypokoleniowych warsztatów.

Słowa kluczowe: warsztaty, dialog, pokolenie, integracja, relacje międzypokoleniowe, dialog międzypokoleniowy, projekt.

Wprowadzenie

Znaczenia słowa „dialog” można doszukiwać się w języku greckim. Natomiast etymologia tego słowa łączy ze sobą dwa greckie wyrazy *logos*, które oznacza „słowo” i „mowę” oraz *dia*, znaczące „przez”. W prostym tłumaczeniu to wymiana słów pomiędzy przynajmniej dwiema osobami. To pewien sposób komunikacji, porozumiewanie się pomiędzy nimi. To również sztuka, którą można się nauczyć.

Raport „Future of skills. Employment in 2030”¹ jasno konkretyzuje, że kompetencje społeczne, a tym samym dialog, jest jedną z najbardziej pożądanych umiejętności współczesnego człowieka. Obecnie może to zaskakiwać, jednakże w dobie z informatyzowania, robotyzacji coraz dotkliwiej zauważamy tendencję do odprężenia relacji, marginalizacji ludzi starszych, rozluźnienia więzi między pokoleniami, w tym więzi rodzinnych.

W naukach społecznych problem dialogu i więzi międzypokoleniowych był od zawsze obszernie rozpatrywany. Witold Wrzesień spróbował usystematyzować relacje międzypokoleniowe na płaszczyźnie życia rodzinnego². Porównywał cykl życia społeczeństwa z cyklem życia pokolenia oraz kształtowaniem tożsamości społecznej pokolenia. Uważał, że „relacje międzypokoleniowe w kontekście życia rodzinnego, traktują pokolenie jako krąg społeczny, rozumiany jako kategoria rówieśnicza odpowiedzialna za przebieg procesu socjalizacji wtórnej”.

Istotnym dla prawidłowej formy dialogu pomiędzy różnymi pokoleniami jest również, jak zauważył Grzegorz Nowacki, przyjęcie podłoża pokoleniotwórczego i założeń orientacji kulturowej: „o społecznym zaistnieniu nowego pokolenia decydują uznawane przez dojrzewającą psychicznie i społecznie młodzież aspiracje, wartości, potrzeby, interesy będące reakcją na nową

¹ Bakshshi H., Dowing J. M., Osborne M. A., Schneirer P., *Future of skills. Employment in 2030*, Report

² Wrzesień W., *Relacje międzypokoleniowe a rodzina*, Roczniki Socjologii Rodziny XII, UAM, Poznań 2000

sytuację historyczną, nie zaś samo wystąpienie danej sytuacji”³.

Niemniej jednak przekraczanie własnych stref komfortu, budowanie relacji z obcymi ludźmi, osobami z różnych pokoleń, wymaga od nas szczególnych umiejętności. W pewnym sensie dialog jest „sztuką rozmawiania”⁴, o czym prowadził również rozważania Schulz von Thun.

Na pewno należałoby zadać za autorem podobne pytanie: „jak poprawić komunikację międzyludzką?” Czytelnicy „Sztuki rozmawiania” otrzymują od autora konkretną odpowiedź: dobra komunikacja to komunikacja czterowymiarowa: pełna, żywa, przejrzysta oraz spójna. Jedną z najskuteczniejszych form doskonalenia umiejętności komunikacji czterowymiarowej oraz wzmacnianie więzi pokoleniowych jest uczestnictwo w międzypokoleniowych warsztatach.

Program „Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą”

Projekt międzypokoleniowy: *Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą”* to projekt realizowany przez Stowarzyszenie Kobiety Karpat w ramach programu Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej⁵. Projekt został zrealizowany ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki. Jednym z zadań projektu były zaplanowane oraz zrealizowane trzy 5 - godzinne spotkania warsztatowe pt. „Wigilia Pod Strzechą” dla grupy 60 -ciu osób seniorów, młodzieży, dzieci.

Wszystkie spotkania warsztatowe zostały przeprowadzone w miesiącu grudniu. Całość została ukierunkowana na zacieśnianie więzi i rozwijanie solidarności

³ Nowacki G., *Kultura polityczna pokolenia „Sierpnia ’80”*, Warszawa 1991

⁴ Schultz von Thun F., *Sztuka rozmawiania*, wyd. WAM, Kraków 2003

⁵ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/miedzypokoleniowe-centra-edukacyjne--wsparcie-integracji-miedzypokoleniowej>

międzypokoleniowej. Przedświąteczny klimat spotkań warsztatowych integrował uczestników warsztatów, niespokrewnionych osób pochodzących z różnych pokoleń (czyli w praktyce osób z różnych grup wieku), ale zazwyczaj mieszkających w tej samej okolicy. Podczas opracowywania programu warsztatów wykorzystano wskazówki z zakresu psychologii nauki oraz wiele innych praktycznych pomysłów do pracy⁶.

W trakcie jego realizacji nastąpiły interakcje pomiędzy przedstawicielami różnych pokoleń, wymieniających się między sobą wiedzą, informacjami, sposobami rozwiązywania problemów, doświadczeniami i umiejętnościami.

Spotkania zostały zrealizowane w domach kultury, świetlicach wiejskich w trzech miejscowościach: w Sokołowie Małopolskim, Horyńcu Zdroju oraz w Kolbuszowej. Uczestnicy warsztatów to zaproszeni seniorzy z Klubów Seniora, Panie z Kół Gospodyń Wiejskich, uczniowie z przedszkoli, szkół podstawowych oraz średnich wraz z nauczycielami, opiekunami.

Działania międzypokoleniowe na przykładzie warsztatów „Wigilia pod Strzechą” programu Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych pod Strzechą”.

Pod nazwą „Wigilia pod Strzechą” ukrywają się pokoleniowe, artystyczne – gastronomiczne warsztaty, budujące dialog międzypokoleniami. Warsztatom towarzyszyły liczne atrakcje: wykonywanie tradycyjnych i nowoczesnych ozdób bożonarodzeniowych, prelekcje, opowieści o obrzędach i tradycjach Świąt Bożego Narodzenia, przygotowywanie dań wigilijnych, wspólne pieczenie i dekoracja pierniczek, ponadto liczne konkursy dla najmłodszych. Nie zabrakło wspólnego kolędowania oraz integrujących zajęć ruchowych. W spotkaniach uczestniczyli zaproszeni goście, których obecność uświetniała te wydarzenia.

Pierwsze 5-cio godzinne warsztaty odbyły się w Sokołowie Małopolskim. Miały miejsce 3 grudnia 2022 r. w Miejsko Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji przy ul. Lubelskiej 5. Wśród uczestników warsztatów

6 Vopel K.W., *Warsztaty – skuteczna forma nauki- 80 porad dla moderatorów*, wyd. Jedność Kielce 2004

znaleźli się ORLETA Związku Strzeleckiego „STRZELEC” Jednostki Strzeleckiej 1914 im ppor. Jakuba Darochy w Sokołowie Małopolskim, członkowie Klubu Seniora z Sokołowa Małopolskiego oraz Panie z Koła Gospodyń Wiejskich z Wólki Niedźwiedzkiej.

Klub Seniora już na wstępie przygotował prezentację oraz pogadankę na temat „Obyczajów i tradycji związanych ze świętami Bożego Narodzenia”, w tym ciekawostek dotyczących świąt. OrleTA zaprezentowały dla uczestników warsztatów kilka utworów wokalnych. Panie z Koła Gospodyń Wiejskich również uraczyły wszystkich obecnych swoją interpretacją kilku znanych już wykonań utworów. Ten lekki wstęp pozwolił na zawiązanie pierwszych relacji.

Artystyczne oraz kulinarne warsztaty pozwoliły na przełamanie pozostałych barier. Wspólne prace, obopólna pomoc w precyzyjniejszych działaniach, doradzanie, pozwoliły na zawiązanie bliższych kontaktów, znajomości a być może i przyjaźni.

Konkursy prowadzone w trakcie spotkania dodatkowo uatrakcyjniły warsztaty. Podczas spotkania zawiązała również gość specjalny: ks. Józef Fila, proboszcz parafii Trzeboś, który w przyjazny sposób zachęcił najmłodszych do kolędowania podczas tzw. „kolędy”. Opowiedział, w jaki sposób przygotować się do świąt oraz do samej wizyty duszpasterskiej. Wspólnie spędzony czas, kolorowe, świąteczne ozdoby sprawiły wiele radości wszystkim zaproszonym gościom.

Kolejne warsztaty odbyły się w Świetlicy Wiejskiej przy ulicy Lipowej 13 w Horyńcu-Zdroju w dniu 11 grudnia 2022 r. Wśród uczestników można wymienić członków Klubu Seniora Horyniec-Zdrój, Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, członkinie Koła Gospodyń Wiejskich z Nowego Brusna, zespół seniorów „Jarzębinki” oraz dzieci i młodzież z Horyńca Zdroju.

Klub seniora poprowadził prelekcję na temat zwyczajów i tradycji świątecznych z dawnych lat. Zainicjował zajęcia ruchowe wszystkich uczestników, co zaowocowało integracją seniorów z dziećmi.

Wszyscy uczestnicy warsztatów bardzo chętnie wzięli udział we wspólnych warsztatach plastycznych a następnie gastronomicznych. Podsumowaniem warsztatów były nagrody dla uczestników wydarzenia a punktem kulminacyjnym występ zespołu seniorów „Jarzębinki”. Całość przebiegła w ciepłej, radoszej a zarazem świątecznej atmosferze.

Ostatnie, 5-cio godzinne warsztaty odbyły się w Kolbuszowej przy ul. Obrońców Pokoju 66 w dniu 13 grudnia 2022 r. Przy okazji warsztatów, organizatorzy zadbali o promocję kultury i tradycji Lasowiaków, jako ważnej grupy etnograficznej województwa podkarpackiego.

Spotkanie warsztatowe odbyło się w kontekście budowania współczesnej tożsamości mieszkańców wschodniej części województwa podkarpackiego oraz kształtowania poczucia wspólnoty i traktowania świadomości bycia Lasowiakiem, szczególnie wśród młodych mieszkańców. W warsztatach uczestniczyli samorządowcy, dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie, przedstawiciele kół gospodyń wiejskich oraz zespołów ludowych. Zainteresowanie warsztatami przerosło najsmielsze oczekiwania organizatorów.

Przy okazji zacieśniania więzi międzypokoleniowych była promowana kultura i tradycja Lasowiaków, jako ważnego elementu dziedzictwa i tożsamości regionu. Warsztaty były skierowane w szczególności do osób młodych, wychodząc naprzeciw potrzebie ocalenia i pielęgnowania wartości i kultury lasowiackiej dla kolejnych pokoleń. Liczna obecność okolicznych kół gospodyń wiejskich oraz lokalnych zespołów ludowych podniosła rangę wydarzenia.

Po każdym spotkaniu warsztatowym, uczestnicy mieli możliwość wypełnienia anonimowej ankiety *satysfakcji po warsztatach*⁷. Celem ankiety było poznanie opinii uczestników spotkania na temat przeprowadzonych warsztatów i działań podejmowanych w ramach pogłębiania relacji międzypokoleniowej. Wyniki ankiety wskazywały jednoznacznie, że każdy uczestnik wydarzenia był zadowolony z udziału w warsztatach. Wysoko ocenił poziom organizacji warsztatów oraz przyznał, że udział w warsztatach podniósł wiedzę w obszarze relacji międzypokoleniowych. Ponadto zdobyta wiedza i umiejętności były przydatne w realizacji przez uczestników zadań wspierających dialog międzypokoleniowy.

Warsztaty ukazały, jak istotne jest organizowanie spotkań dla różnych wieków w grupach społecznych. Spotkaniom warsztatowym sprzyjała sytuacja uczenia się od siebie nawzajem. Co umożliwiło nawiązywanie kontaktów, zaspokajanie potrzeby samorozwoju, kształcenia się, a przede wszystkim zdobywania nowych umiejętności. Często również wzmacniało to poczucie bycia potrzebnym dla drugiego człowieka.

Dzięki tym spotkaniom pojawiły się nowe relacje z innymi uczestnikami. Co dało im możliwość czerpania większej przyjemności z różnych sfer życia. Uczestnicy odczuli większą satysfakcję ze związków z obcymi so-

7 Ankieta satysfakcji po warsztatach-załącznik do artykułu

bie ludźmi. Przekonali się naocznie, że warto poświęcać czas i energię na tworzenie nowych relacji.

Czas spędzony na wspólnych spotkaniach warsztatowych wzmocnił również odkrywanie swojego i grupowego potencjału do wprowadzania konstruktywnych rozwiązań na rzecz swoich społeczności lokalnych. Ta umiejętność okazała się skutecznym narzędziem wprowadzania zmiany w nastawieniu i umiejętnościach uczestników wydarzeń.

Spotkania warsztatowe były zwiastunem współpracy międzypokoleniowej między wieloma organizacjami. Być może zaowocuje to działaniem nad wspólnym programem uwzględniającym wspólne oczekiwania, potrzeby i możliwości, poprzez stosowanie różnych metod i form pracy, ku zadowoleniu wszelkich stron.

Podsumowanie

Warsztaty stały się idealnym przykładem międzypokoleniowego uczenia się⁸. W tym przypadku przyjęły postać edukacyjnego programu międzypokoleniowego *Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą”*.

Steve Brown daje czytelnikom wskazówki „Jak mówić aby ludzie nas słuchali”⁹. Od tego należy zacząć. Autor również przyznaje, że jednym z najskuteczniejszych sposobów nauczania się czegoś jest najpierw zrobienie tego źle. Jego humorystyczne podejście do sedna sprawy oraz niesamowite historie i barwny styl zachęcają nawet tych, którzy są zniechęceni, do przełamania wewnętrznych oporów i stania się skutecznymi

8 Ossowska M., *Koncepcja pokolenia*, „Studia Socjologiczne” 1963, nr 2.

9 Brown S., *Jak mówić aby ludzie nas słuchali*, 1996

i przekonywającymi mówcami. Warsztatom również towarzyszyły zabawne historie, radość najmłodszych, zadowolenie starszych. Co zbudowało rodzinną atmosferę wzajemnej życzliwości oraz szacunku. Ponad 20 lat temu, w 1991 roku, uchwalona została przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych rezolucja nr 46/91 zawierająca Zasady Działania na Rzecz Osób Starszych. Zawarte w niej postulaty miały na celu przełamać stereotypy starości i równocześnie budować szacunek dla osób starszych¹⁰. Projekt Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą” również propaguje czerpanie korzyści z „talentów, wkładu i uczestnictwa osób starszych w społeczeństwie”, co naocznie miało miejsce podczas realizacji warsztatów.

dr Beata Kraska

dr nauk matematycznych, pracownik naukowy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, zastępcza dyrektora Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Sokołowie Małopolskim.

Adres e-mail: beatakraska@interia.pl

Bibliografia:

1. Bakhshi H., Dowing J. M., Osborne M. A., Schneirer P., *Future of skills. Employment in 2030*, Report,
2. Wrzesień W., *Relacje międzypokoleniowe a rodzina*, ROCZNIKI SOCJOLOGII RODZINY XII, UAM, Poznań 2000
3. Nowacki G., *Kultura polityczna pokolenia „Sierpnia ’80”*, Warszawa 1991

¹⁰ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 46/91, Annex Principes des Nations Unies pour les personnes âgées; tekst dokumentu dostępny na: www.un.org/french/documents... (10.07.2012 r.); tłumaczenie własne: B. Sz.-J

4. Schultz von Thun F., *Sztuka rozmawiania*, wyd. WAM, Kraków 2003
5. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/miedzypokoleniowe-centra-edukacyjne--wsparcie-integracji-miedzypokoleniowej>
6. Vopel K.W., *Warsztaty – skuteczna forma nauki- 80 porad dla moderatorów*, wyd. Jedność Kielce 2004
7. Ankieta satysfakcji po warsztatach-załącznik do artykułu
8. Ossowska M., *Koncepcja pokolenia*, „Studia Socjologiczne” 1963, nr 2.
9. Brown S., *Jak mówić aby ludzie nas słuchali*, 1996
10. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 46/91, Annex Principes des Nations Unies pour les personnes âgées; tekst dokumentu dostępny na: www.un.org/french/documents... (10.07.2012 r.); tłumaczenie własne: B. Sz.-J

Abstract:

The article contains an analysis and description of the actions taken during the workshop as part of the Intergenerational Dialogue project during the “Christmas Eve Meetings Under the Thatch”. It indicates the developed practices and conclusions from the intergenerational workshops.

Keywords: workshops, dialogue, generation, integration, intergenerational relations, intergenerational dialogue, design.

Małgorzata Krzyśko

Prawny aspekt dialogu międzypokoleniowego

Streszczenie: Celem artykułu jest przybliżenie wybranej problematyki polskich regulacji prawnych w zakresie praw i obowiązków występujących między pokoleniami. Zachodzące zmiany demograficzne w Polsce i Europie powodują, iż rozwiązania prawne w dziedzinie międzypokoleniowej ewaluują. Przedstawione treści wskazują, iż pierwszeństwo w zaspokajaniu potrzeb seniorów ma prawo prywatne, które jest przez tą grupę wiekową rzadko wykorzystywane, albowiem osoby starsze korzystają z systemu emerytalnego, własnych oszczędności lub chęci pomocy w wychowywaniu swoich wnuków. Podtrzymywanie tradycji kulturowych, wymiana doświadczeń i budowanie wzajemnych relacji między pokoleniami występuje w uregulowaniach prawnych organizacji społecznych, które chętnie są zakładane a następnie prowadzone w szczególności w charakterze kół gospodyń wiejskich czy ochotniczych straży pożarnych.

Słowa kluczowe: alimenty; darowizna; dożywocie; umowa renty senioralnej; pomoc społeczna; emerytura; koła gospodyń wiejskich; ochotnicze straże pożarne.

Aktualne podejście prawne do obywateli w oparciu o dialog międzypokoleniowy ma swoje podstawy w wielu aktach prawnych. Dialog międzypokoleniowy, który jest uregulowany zarówno w prawie publicznym jak i prawie prywatnym z racji starzejącego się społeczeństwa znajduje coraz szersze zastosowanie. Starzejące się społeczeństwo wymusza na ustawodawcy projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej, która zakłada pomoc sąsiedzka dla osób starszych i niepełnosprawnych¹. Opiekunem będzie mogła być pełnoletnia osoba spoza rodziny, jeśli przejdzie kurs pierwszej pomocy i zostanie zaakceptowana przez podopiecznego. Usługi sąsiedzkie będą obejmować pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Samopomoc sąsiedzka oraz usługi sąsiedzkie do tej pory nie zostały uregulowane w prawie polskim, a ich regulacja wydaje się koniecznością.

Niniejsze opracowanie zawiera wybraną problematykę prawną dialogu międzypokoleniowego, którego celem jest przedstawienie ogólnie występujących rozwiązań prawnych w prawie Polskim.

W kontekście solidarności międzypokoleniowej na pierwszy plan wysuwa się prawo alimentacyjne regulowane w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym². Alimentacja powstaje na gruncie rodziny: małżeństwo, pokrewieństwo, przysposobienie czy powinowactwo. Zawarcie małżeństwa przez kobietę i mężczyznę powoduje powstanie więzi pomiędzy każdym z małżonków a rodziną drugiego (powinowactwo). Urodzenie się zaś dziecka powoduje powstanie więzi nie tylko między rodzicami i rodzeństwem ale również powstanie więzi pomiędzy dziadkami i wnukami. Jak widać stosunki

¹ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-pomocy-spoecznej-oraz-niektorych-innych-ustaw>

² Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359)

rodzinnoprawne rodzą odpowiedzialność członków rodziny za siebie nawzajem³. W przypadku małoletnich obowiązek alimentacyjny spoczywa w pierwszej kolejności na rodzicach, jednakże gdy żadne z rodziców nie jest w stanie samodzielnie utrzymać dziecka, powstaje obowiązek dalszych krewnych, w pierwszej kolejności dziadków. Należy jednak zwrócić uwagę, iż podstawowa zasada alimentacji oparta jest na niedostatku osoby uprawnionej do alimentacji (art. 133 § 2 k.r.o.). W niedostatku żyje osoba, która nie może utrzymać się z własnych środków, których nie ma w ogóle bądź ich posiadanie nie wystarcza do zaspokojenia jej usprawiedliwionych potrzeb materialnych bytowych (tj. żywność, mieszkanie, odzież) i niematerialnych (np. kulturalnych), nie ma też możliwości zarobkowych. Nie można jednak mówić o stanie niedostatku w przypadku, gdy osoba mogąca skorzystać z alimentacji nie podejmuje dostępnej pracy zarobkowej odpowiedniej do jej stanu zdrowia i kwalifikacji. Według obowiązujących norm prawnych rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania, wówczas są zwolnieni z tego obowiązku (art. 133 § 1 KRO). Nie wiek dziecka wpływa na obowiązek alimentacyjny rodziców lecz jego niezdolność do samodzielnego utrzymania się. Stąd może on trwać nawet do końca życia dziecka np. z uwagi na jego niepełnosprawność.

Dość powszechną problematyką dialogu międzypokoleniowego jest opieka nad wnukami. Obowiązująca w Polsce ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 przewiduje zawieranie umów

³ Zob. Łączkowska M.: *Prawo alimentacyjne jako przykład regulacji prawnej solidarności międzypokoleniowej*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, Rok LXXIV – zeszyt 3 – 2012, <https://hdl.handle.net/10593/4004>

uaktywniających z opiekunami dzieci do lat 3⁴. Powyższe umowy są umowami o świadczenie usług do których zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umów zlecenia (art. 734 – 751 k.c.). Babcia lub dziadek na mocy umowy uaktywniającej może być nianią dla swoich wnuków. Babcie lub dziadka rodzice dziecka lub rodzic zgłasza do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ramach umowy uaktywniającej i opłaca się składki emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz zdrowotne. Część składek pokrywa Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaś rodzic będący płatnikiem składek opłaca składki od kwoty stanowiącej nadwyżkę nad kwotą 50% minimalnego wynagrodzenia. Powyższe rozwiązanie prawne w praktyce stosowane jest dość rzadko. Wynika to zapewne z tego, iż dziadkowie czują obowiązek a także przyjemność opieki nad wnukami i nie chcą obciążać dodatkowymi kosztami swoich dzieci. Praca babci czy dziadka na podstawie umowy uaktywniającej, która jest umową cywilnoprawną nie może być zaliczana do stazu pracy uprawniającego do uprawnień emerytalnych⁵. Zaliczenie jej do umów o pracę przez ustawodawcę w przyszłości mogłoby znacznie uatrakcyjnić ten rodzaj odpłatnego sprawowania opieki nad wnukiem do lat 3. Może być ona jednak alternatywnym rozwiązaniem dla rodziców dziecka, którzy chcieliby uaktywnić dziadków do opieki nad wnukiem, rekompensując im tym samym wkładany trud w pomoc w wychowanie wnuków.

Kontynuując kwestię uregulowań prawnych dialogu międzypokoleniowego w prawie prywatnym, należy zwrócić szczególną uwagę na instytucję darowizny i dożywocia. Osoby starsze, potrzebując wsparcia ze strony osób młodszych, najczęściej krewnych, decydują się na przekazanie im swoich nieruchomości (domów, mieszkań, działek) w zamian za opiekę. Stąd w prawie cywilnym powszechnie stosowana jest umowa darowizny wraz z zawartą w tej umowie klauzulą dożywotniego zamieszkania i korzystania z przekazanej nieruchomości (art.888-902 k.c.)⁶. Jednakże decydujące znaczenie w tego typu sprawach ma ewentualne rozwiązanie umowy przez osoby starsze, stąd też przed sporządzeniem aktu notarialnego umowy darowizny z klauzulą dożywocia notariusz powinien zwrócić uwagę seniorom o konsekwencjach prawnych rozwiązywania tego typu umów. W polskim prawie odwołanie darowizny polega bowiem, na złożeniu przez darczyńcę oświadczenia woli o odwołaniu darowizny i zobowiązaniu obdarowanego do przeniesienia własności stanowiącej przedmiot darowizny na rzecz darczyńcy (art. 900 k.c.). Przepisy prawa przewidują odwołanie darowizny jedynie w przypadku rażącej niewdzięczności obdarowanego (art. 898 k.c.). O rażącej niewdzięczności świadczy tylko takie działanie lub zaniechanie obdarowanego, które jest skierowane bezpośrednio lub pośrednio przeciwko darczyńcy oraz, oceniając rzecz rozsądnie, pozostaje wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Chodzi w

każdym wypadku o czyny szczególnie naganne punktu widzenia norm prawnych i moralnych. Nie każde zachowanie obdarowanego, które można uznać za naganne z punktu widzenia obowiązku wdzięczności, dlatego właśnie stanowi podstawę do odwołania darowizny. Nie każdy spór czy przejaw zachowania sprzecznego z wolą darczyńcy uzasadnia twierdzenie o dopuszczeniu się rażącej niewdzięczności przez obdarowanego. Podstawie tej nie odpowiadają krzywdy wyrządzone darczyńcy nieumyślnie, w sposób niezamierzony, a także nawet umyślnie wówczas, gdy chodzi o nieprzekraczające granic zwykłych konfliktów życia rodzinnego, podyktowane emocjami wypowiedzi czy gesty, które są przejawem zwykłych konfliktów rodzinnych, spowodowanego przez obie jego strony, a tym bardziej sprowokowane przez darczyńcę⁷.

Przy ocenie rażącej niewdzięczności istotne znaczenie powinno mieć nie tylko zachowanie obdarowanego, lecz także zachowanie darczyńcy po wykonaniu darowizny. Zachowanie darczyńcy może być istotne w szczególności wtedy, gdy darczyńca prowokuje obdarowanego do określonych działań, które stanowią następnie podstawę odwołania darowizny⁸.

Stąd skuteczne odwołanie darowizny w praktyce nie zdarza się często. Natomiast próba odwołania darowizny jest często przedmiotem porad prawnych oraz rozpraw sądowych wynika ona przede wszystkim ze zbyt dużych oczekiwań darczyńców, ich podeszłego wieku oraz podatności na sugestie otoczenia.

Alternatywą dla umowy dożywocia w obecnie obowiązującym porządku prawnym dla seniorów jest umowa odwróconej hipoteki, której zastosowanie oparte jest na stosowaniu renty senioralnej⁹. Ustanowienie renty nie wymaga znajdowania się w niedostatku. Rentę można ustanowić celem wspomżenia danej osoby z określonych powodów lub z uwagi na jej sytuację zdrowotną (np. leczenie, pielęgnacja), materialną czy życiową¹⁰.

Umowa renty senioralnej zawierana jest między bankiem, funduszem, instytucją kredytową a kredytobiorcą, który przenosi własność nieruchomości na kredytodawcę. Kredytobiorca nie ponosi kosztów utrzymania nieruchomości ani ryzyka obniżenia jej wartości. W zamian za przeniesienie własności nieruchomości kredytobiorca uzyskuje jednorazowe lub okresowe świadczenie pieniężne np. co miesiąc. Najczęściej rozliczanie kredytu następuje dopiero przez spadkobierców osoby, która zaciągnęła kredyt. Kredytobiorca może wypowiedzieć umowę odwróconego kredytu hipotecznego w każdym czasie, z zachowaniem terminu 30-dniowego (art. 14 ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym). Spadkobiercy kredytobiorcy w terminie 12 mie-

7 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2021 r., I CSKP 68/21

8 Wyrok Sądu Najwyższego z 2 marca 1948 r., sygn. akt k.r. C 42/48; wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r., sygn. akt II CSK 57/19, niepublikowany

9 Ustawa z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 158

10 tak też wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 listopada 2004 r., FSK 1261/04

sięcy od dnia śmierci kredytobiorcy lub ostatniego z kredytobiorców, mogą dokonać całkowitej spłaty kredytu kwoty do zapłaty (art. 21 o odwróconym kredycie hipotecznym).

Obowiązek alimentacyjny wyprzedza obowiązek państwa polegający na udzieleniu pomocy społecznej. Zgodnie z obowiązującym prawem w pierwszej kolejności środki utrzymania powinni dostarczać sobie wzajemnie członkowie rodziny, a dopiero gdy nie są oni w stanie podjąć temu zadaniu lub gdy ich zabraknie, w te działania włączają się organy administracji państwowej. Zgodnie bowiem z przepisami art. 61 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązek ponoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej spoczywa na mieszkańcu domu, następnie małżonku, zstępnych przed wstępnymi a gdy tych nie ma lub udowodnią oni, że ich dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ww. ustawie, gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej, przy czym osoby i gmina nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkańiec domu opieki ponosi pełną odpłatność¹¹. Obowiązek zstępnego tj. małżonka, dzieci, wnuków określony w ustawie o pomocy społecznej nie jest obowiązkiem alimentacyjnym rozumianym zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, lecz publicznoprawnym ciężarem powstającym z chwilą przyjęcia osoby skierowanej do domu pomocy społecznej. Poniesienie tego ciężaru ma na celu pokrycie określonych w trybie administracyjnym kosztów utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej¹². Tak więc często się zdarza, iż członkowie rodziny lub osoby zamieszkujące, którzy z powodu braku zapewnienia opieki osobie starszej lub niepełnosprawnej umieszczając ją w domu pomocy społecznej zobowiązani są ponieść częściowe koszty tego pobytu. Na gruncie ustawy o pomocy społecznej rodzinę stanowią osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące (art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej). Osoby wnoszące opłatę lub obowiązane do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej można zwolnić z tej opłaty częściowo lub całkowicie (art. 64 pkt 2 i 5 ustawy o pomocy społecznej). Sytuacjami takimi są: sytuacja materialna, stan zdrowia, zdarzenia losowe czy brak relacji rodzinnych między osobami związanymi z pokrewieństwem, w tym niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego wobec małoletnich dzieci. Zwolnienia może żądać również osoba obowiązana do wnoszenia opłaty lub jej rodzic jeśli przebywała w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, na podstawie orzeczenia sądu o ograniczeniu władzy rodzicielskiej osobie kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańcowi domu. Przemiany społeczne, jakie dokonały się w ostatnich latach, pozwalają zauważyć, że osoby starsze pozostające w niedostatku w zasadzie nie zgłaszają roszczeń alimentacyjnych przeciwko swoim bliskim, gdyż najczęściej nie chcą obciążać najbliższych dodatkowymi wydatkami albo nie wiedzą o istnieniu przysługującego im uprawnienia. Osoby te

11 T.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268

12 wyrok WSA z dnia 27 maja 2020 r, I OSK 1649/19

przede wszystkim korzystają z rent i emerytur.

System emerytalno-rentowy w Polsce stanowi gwarancję finansową dla osób starszych. Obecnie roszczenia o wypłatę emerytur są gwarantowane przez państwo (art. 2 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)¹³. Na kształtowanie stosunków emerytalnych wpływają uwarunkowania gospodarcze podyktowane zmianami ekonomicznymi, finansowymi czy demograficznymi. Zróżnicowanie sytuacji socjalnej obywateli w Polsce związane jest z pojęciem sprawiedliwości społecznej zagwarantowanej chociażby w art. 2 Konstytucji RP¹⁴. Zasada sprawiedliwości nie ma jednorodnego charakteru. Z zasadą sprawiedliwości wiążą się z nią m.in. równość praw, solidarność społeczna, minimum bezpieczeństwa socjalnego oraz zabezpieczenie podstawowych warunków egzystencji dla osób pozostających bez pracy nie z własnej woli¹⁵. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny stosowanie zasady sprawiedliwości wymaga uwzględnienia szerokiego zakresu swobody pozostawionej ustawodawcy przy urzeczywistnianiu praw socjalnych¹⁶. Dlatego też, pomimo odmiennego stanowiska niektórych przedstawicieli nauki określającego obecny system emerytalny w Polsce jako niesprawiedliwy, należy przyjąć, iż system ten jest sprawiedliwy i zgodny z obowiązującą Konstytucją RP. Poczucie niesprawiedliwości społecznej w prawie emerytalno-rentowym przejawia się przede wszystkim wprowadzeniem w 1999 r. reformy emerytalnej. Dokonano podziału na trzy grupy wiekowe, które m.in. uwzględniały kwestie demograficzne oraz gospodarcze związane przede wszystkim z pojawieniem się w latach 90 – tych XX wieku problemu bezrobocia¹⁷. Urodzeni do 31 grudnia 1948 roku nabyli w całości prawa do emerytury. Urodzeni po 31 grudnia 1948 roku nabyli również prawo w całości do emerytury, a także w części prawa do emerytury, która uwzględnia kapitał początkowy oparty na zasadzie „każdemu według wkładu (pracy)”, połączony z formułą „każdemu według potrzeb”. Dla urodzonych po 31 grudnia 1969 roku wprowadzono mniej korzystne rozwiązania oparte na zasadzie pobierania emerytury wyliczonej ze składek – formuła „każdemu według wkładu”. Brak zastępowalności pokoleń niewątpliwie wpłynie na szukanie nowych regulacji prawnych w systemie emerytalnym a tym samym na kształtowanie definicji zasady sprawiedliwości.

Kolejnym prawnym aspektem międzypokoleniowym są regulacje dotyczące grup społecznych zrzeszających się celem łączenia pokoleń. Liczną grupą formalno-prawną łączącą pokolenia są koła gospodyń wiejskich, których celem jest główne podtrzymywanie tradycji kulturowych. Możliwością formalno-prawne zrzeszania się i funkcjonowania Kół przedstawia poniższa tabela.

13 T.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1009

14 Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 78, poz. 483 ze zm.)

15 Zob. Komentarz do art. 2 Konstytucji RP, SPM. T.6 red.

Barczak-Oplustil/Sroka 2023, wyd. 1., System Legalis

16 tak wyr. TK z 22.06.1999 r., K 5/99, OTK 1999, Nr 5, poz. 100

17 Zob. Pacud R: *Sprawiedliwość w prawie emerytalnym. Kwestie międzypokoleniowe oraz ekonomiczne*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lublin-Polonia, vol. LXII.2, Sectio G, 2015, <https://journals.umcs.pl/g/index>

4 T.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1324

5 Zob. wyrok Sądu Administracyjnego w Katowicach – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 kwietnia 2016 r., III AUa 1454/15

6 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1360)

Tabela nr 1

Podstawa prawna założenia i funkcjonowania Koła	Forma organizacyjno-prawna	Zastosowanie odnośnie dofinansowania
Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. – o kołach gospodyń wiejskich (t.j.:Dz. U. z 2021 r., poz. 2256)	mające osobowość prawną, wpis do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, prowadzony przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. – o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1057); dotacje celowe na realizację zadań wg zasad określonych w odrębnych przepisach (art. 23 ustawy o kołach gospodyń wiejskich); pomoc z budżetu państwa przeznaczona na realizację zadań raz w roku (art. 23 a ustawy o kołach gospodyń wiejskich)
Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (t.j.: Dz. U. z 2022 r., poz. 281)	mające osobowość prawną działające jako kółko rolnicze, wpis Koła do Krajowego Rejestru Sądowego	ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochody Koła; dotacje z budżetu państwa; dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
	nie mające osobowości prawnej utworzone jako wyodrębnione jednostki organizacyjne kółek rolniczych, nie działają samodzielnie, w jego imieniu umowę zawiera kółko rolnicze	składki członkowskie; inicjatywa obywatelska (art. 19b – 19h ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)
Ustawa z dnia 24 kwietnia 1989 r. o stowarzyszeniach	mające osobowość prawną, wpis Koła do Krajowego Rejestru Sądowego (może nastąpić odmowa wpisu Koła w tej formie przez niektóre sądy)	ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochody Koła; dotacje z budżetu państwa; dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego
	2) działające jako stowarzyszenia zwykłe	głównie składki członkowskie inicjatywa obywatelska (art. 19b – 19h ustawy o działalności o pożytku publicznego i o wolontariacie)

Zródło: opracowanie własne

Jak wynika z tabeli w obecnym porządku prawnym największe możliwości finansowania mają koła gospodyń wiejskich powstałe na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich¹⁸. Koła te mogą otrzymywać dotacje celowe na realizację zadań oraz dodatkowo mogą otrzymywać co roku pomoc finansową na określone zadania, po wcześniejszym złożeniu wniosku do kierownika biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze względu na siedzibę koła. Koła utworzone na podstawie pozostałych przepisów nie mogą otrzymywać co roku dodatkowego wsparcia z budżetu państwa. Koła powstałe przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. mogą dostosować statuty do wymagań ustalonych w ustawie i wystąpić z wnioskiem o dokonanie wpisu koła gospodyń wiejskich do rejestru zgodnie z przepisami ustawy (art. 34 ust. 1 ustawy o kołach gospodyń wiejskich). Już istniejące koła gospodyń wiejskich, które w okresie miesiąca od dnia wejścia w życie ww. ustawy nie wystąpiły o dokonanie wpisu Koła do rejestru prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji działają

18 Tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 2256

na podstawie dotychczasowych przepisów (art. 34 ust. 6 ustawy o kołach gospodyń wiejskich). Dopuszczenie przez ustawodawcę możliwości tworzenia Kół również w miastach do 5 000 mieszkańców może okazać się słusznym rozwiązaniem, albowiem to właśnie miasta w Polsce w najbliższych latach wg prognoz demografów, będą skupiać największą liczbę seniorów, a co za tym idzie, ta forma organizacyjnoprawna stanowić będzie alternatywę ich aktywizacji.

Inną bardzo ważną regulacją prawną dialogu międzypokoleniowego stanowią ochotnicze straże pożarne. Ochotnicze straże pożarne działają na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach¹⁹. Stowarzyszenia są dobrowolnym, samorządowym, trwałym zrzeszeniem się o celach niezarobkowych. Ochotnicze straże pożarne działają zgodnie ze swoimi uchwalonymi statutami, które następnie są przekazywane i rejestrowane do Krajowego Rejestru Sądowego. Podstawowym celem działań ochotniczych straży pożarnych jest przede wszystkim udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów ale również

19 Tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 2261

rozwijanie wśród ochotniczych straży pożarnych kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej co wpływa na aktywnym łączeniu się pokoleń. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, reguluje zadania ochotniczych straży pożarnych oraz możliwość przyznawania świadczeń ratowniczych dla ochotników biorących czynny udział w akcjach ratowniczych²⁰. Ustawa o ochotniczych strażach pożarnych to pierwszy w historii akt prawny określający organizację i funkcjonowanie ochotniczych straży pożarnych.

Prawne aspekty dialogu międzypokoleniowego kierowane są zarówno do młodych ludzi jak i osób starszych. Mają one na celu zapewnienie wzajemnej opieki, podtrzymywanie tradycji kulturowych, godnego i niezależnego życia osób starszych. Obowiązujące przepisy prawa prywatnego wskazują, iż dostarczenie środków utrzymania swoim najbliższym oparte jest na wartościach etycznych a obowiązujące przepisy stanowią jedynie ich wzmocnienie. Solidarność międzypokoleniowa poza sferą rodziny występuje w grupach społecznych zrzeszających się w takich formach organizacyjno-prawnych jak m.in. koła gospodyń wiejskich czy ochotnicze straże pożarne. W związku z ciągłym wzrostem liczby osób powyżej 60 roku życia na terenie Europy w 2009 r. Unia Europejska ustanowiła 29 kwietnia Europejskim Dniem Solidarności Międzypokoleniowej²¹.

Małgorzata Krzyśko - prawnik, radca prawny.

Abstract: The aim of the article is to approximate selected issues of Polish legal regulations regarding the rights and responsibilities between generations. Demographic changes taking place in Poland and in Europe have caused that legal solutions in the intergenerational field are evolving. The content presented indicates that priority in meeting the needs of senior citizens has the private right that is rarely used by this age group because the elderly benefit from the pension system, from their own savings or from their willingness to help raise their grandchildren. Upholding cultural traditions, experience exchange and building mutual relations between generations occurs in the regulations of legal social organizations that are willingly established and then they are carried out, in particular, as rural housewives' associations or Volunteer Fire Departments.

Keywords: maintenance; donation; life annuity; senior pension contract; social service; pension; country housewives' clubs; Volunteer Fire Departments.

20 Dz. U. Dz. U. z 2021 r., poz. 2490

21 Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 940/2011/UE z dnia 14 września 2011 r., w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012), Dz. Urz. UE z 23 września 2011 r., nr L 246, s. 5

Bibliografia:

1. Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 78, poz. 483 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1360)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359)
4. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1324)
5. Ustawa z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 158).
6. Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 2256)
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2022 r. ,poz. 1327)
8. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U . z 2022 r., poz. 1009)
9. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. o stowarzyszeniach (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2261)
10. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2490).
11. Łączkowska M.: *Prawo alimentacyjne jako przykład regulacji prawnej solidarności międzypokoleniowej*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, Rok LXXIV – zeszyt 3 – 2012.
12. Pacud R: *Sprawiedliwość w prawie emerytalnym. Kwestie międzypokoleniowe oraz ekonomiczne*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lublin-Polonia*, vol. LXII.2, Sectio G, 2015.
13. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2021 r., I CSKP 68/21.
14. Wyrok Sądu Najwyższego z 2 marca 1948 r., sygn. akt k.r. C 42/48.
15. Wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r., sygn. akt II CSK 57/19, niepublikowany.
16. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 listopada 2004 r., FSK 1261/04.
17. Wyrok WSA z dnia 27 maja 2020 r, I OSK 1649/19.
18. TK z 22.06.1999 r., K 5/99, OTK 1999, Nr 5, poz. 100.
19. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 940/2011/UE z dnia 14 września 2011 r., w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012), Dz. Urz. UE z 23 września 2011 r., nr L 246, s. 5

Zakończenie

Stowarzyszenie Kobiety Karpat zrealizowało z sukcesem w okresie od listopada 2022 r. do grudnia 2022 r. projekt w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pn. „Międzynarodowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej pt. Dialog międzypokoleniowy podczas „Spotkań Wigilijnych Pod Strzechą”.

Sednem projektu było wzmocnienie więzi między grupami i pokoleniami, stworzenie warunków sprzyjających nawiązaniu więzi oraz relacji między seniorami i przedstawicielami różnych grup, pokoleń żyjących w odmiennych społecznościach.

Wydając tę książkę Kobiety Karpat pragnęły pokazać, że mamy wspólny cel. W dzisiejszych czasach powinniśmy charakteryzować się ogromną dawką wsparcia dla drugiej osoby, wyrozumiałością oraz akceptacją. Integracja międzypokoleniowa oznacza również kompromis, ale ten mądry, wypływający z chęci, nie tylko ze sztucznej powinności. To sztuka dawania z siebie i jednocześnie brania dla siebie, tym mądrzejsze, im podparte dialogiem i wzajemnym szacunkiem.

Głównym przesłaniem książki, oprócz promocji działań Kobiet Karpat, było skłonienie ludzi do refleksji oraz do wyjścia i wspólnego spędzenia czasu. Nic tak nie łączy, jak wspólna zabawa. *Wspólne chwile* umacniają więź dziecka z rodzicami, z dziadkami, budują wzajemne zaufanie i bliskość. Dlatego do działań zostały zaangażowane różne grupy: dzieci, młodzieży, członków Klubu Seniora, członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, organizacje Strzelców, Orleńta, Harcerzy itp. Ich zadaniem było wyciągnięcie z domu rodziców, dziadków i innych członków rodziny, celem wspólnego spędzenia czasu i budowania wzajemnych relacji.

Projekt pozwolił nawiązać nowe kontakty, które pozwolą w przyszłości poszerzyć, zacieśnić znajomości i być może przerodzą się w nowe szanse!

Składamy serdeczne podziękowania dla wszystkich wspomniałych ludzi, dzięki którym udało nam się zrealizować ten projekt.

 STOWARZYSZENIE
KOBIECY KARPAT